

Myten om Kumari i Kathmandudalen

Shaktism, oskuldsdyrkan och gudomlig rätt.

Sofia Herslow

LUNDS UNIVERSITET | CENTRUM FÖR TEOLOGI OCH RELIGIONSVETENSKAP

[RHIK03] [Religionshistoria: Kandidatkurs] 15 hp

Handledare: Olle Qvarnström

Examinator: Anne-Christine Hornborg

Termin: HT 2018

Abstract

The thesis discusses a myth of Kumari in relation to historical events and political tendencies in the Kathmandu valley. While historically myths have been used for various purposes, most of which are harmless, sometimes the motives do not justify the actions. In a nutshell, in the thesis the author is trying to show how a myth can be manipulated by political actors in order to legitimise or secure their stands. In this thesis, the myth is approached through the prism of three concepts: shaktism, virgin worship and divine right of the king. While the paper gives a full historical background, the main focus is on the Malla period which occurred between 1200's and 1769.

The analysis will show how the myth was effected by the three concepts and explain the main reasons behind different versions of the myth. Worshipping of the virgin, borrowed from earlier traditions from India and Nepal, became a dangerous tool in the hands of the kings, as Kumari earned a special position in order to harm competing rulers. The practice of shaktism and the myth in itself show that the myth was used, among other things, as a power legitimizing tool by the Malla kings. In this light, the theory of divine right is used to amplify that the kings during Malla period exploited the goddess for the motives of power and control in the Kathmandu Valley.

Among researchers in the field, the topic of virgin as a power legitimizing tool has often been omitted. The paper provides a fresh look on a topic that is hundreds of years old. Instead of focusing on the traditions of the Kumari, as has been done numerous times, the writer rather emphasises the myth of Kumari itself. Such an approach allows to see how easy a myths narrative can be manipulated for political purposes.

The main aim of the thesis is to shine a light on the nature of the relationship between the Malla kings and Kumari. The conclusions of the research can be valuable as a general introduction to the topic of Kumari, as well as for a more profound analysis of a myth within political and religious realms during Malla period.

Innehåll

Abstract.....	1
Tidslinje.....	3
I. Introduktion	4
1.1. Bakgrund.....	4
1.2. Syfte och frågeställning	5
1.3. Material	6
1.4. Metod	6
1.5. Teori	6
1.6. Tidigare forskning.....	7
1.7. Urval och begränsningar	8
1.8. Uppsatsens struktur.....	8
II. Politisk och historisk kontext.....	10
2.1. Politisk struktur innan Malla-perioden	10
2.2. Början av Malla-perioden	12
2.3. Jayasthiti Malla	12
2.4. Taleju under Malla-perioden.....	14
2.5. Shahs övertagande.....	15
2.6. Från kungadöme till demokrati.....	16
III. Religiös bakgrund.....	18
3.1. Religiös synkretism.....	18
3.2. Shaktism.....	19
3.3. Oskuldens roll	21
IV. Myten.....	23
4.1. Myt I – Talejus resa till Kathmandudalen	23
4.2. Myt II - hur Taleju inkarnerade sig i Kumari.....	24
4.2.1. Bhaktapurversion	24
4.2.2. Trailkylla Mallaversion	25
4.2.3. Durgas inkarnation-version	26
V. Historisk, politisk och religiös påverkan på myten	27
5.1. Taleju etableras i Myt del I	27
5.2. Taleju inkarnation i Myt del II	28
5.3. Likheter och olikheter i Myt del II versionerna	30
5.4. Oskulden och myten.....	31
5.5. Shaktism genomsyrar myten.....	32
5.6. Kungen.....	34
5.6.1. Kungarna i mytversionerna	34
5.6.2. Stridande sinsemellan.....	35
5.6.3. Gudomlig rätt	36
5.6.4. Kumaris gudomliga rätt.....	37
5.6.5. Kungens gudomliga rätt	37
5.6.6. Myten i relation till gudomlig rätt.....	38
VI. Konklusion	40
VII. Bibliografi	42

Tidslinje

Licchavi: 300 - 879 e.Kr.

Övergångsperiod: 879 -1200 e.Kr.

Malla (tidig): 1200 - 1382 e.Kr.

Malla (sen): 1382 -1769 e.Kr.

Shah: 1769 - 2006 e.Kr (med avbrott för Ranadynastin)

Rana: 1846 - 1951 e.Kr.

I. Introduktion

1.1. Bakgrund

I Nepal har det sedan århundraden tillbaka existerat en ur vårt perspektiv besynnerlig tradition där unga, prepubertala flickor dyrkas som levande gudinnor av både hinduer och buddhister. Dessa flickor kallas *kumaris* ("ungmö", "ung oskuld") och återfinns på ett flertal platser i Nepal. Föreliggande uppsats behandlar tre historiskt betydelsefulla *kumaris* vilka var aktiva i Kathmandudalens tre största städer: Kathmandu, Bhaktapur och Patan. De betecknas som kungliga på grund av deras nära förhållande till kungamakten.¹ Anledningen till att en *kumari* dyrkas som gudinna är tron att hon förkroppsligar gudinnan Taleju. Enligt hinduisk-nepalesisk mytologi är Taleju en inkarnation av Durga och sägs vaka över Nepal och skydda landets befolkning från fara.² Flickan väljs till *kumari* i tidig ålder; vissa är så unga som två år och dyrkas fram till att de fått sin första menstruation.³ När flickan blöder eller drabbas av sjukdom är det ett tecken på att Taleju lämnat hennes kropp och hon betraktas därmed ej längre som en levande gudinna.⁴ En ny flicka utses av hinduiska präster (*brahmin*) och representanter från den Newar-buddhistiska gemenskapen i enlighet med specifika kriterier⁵ avseende karaktärsegenskaper och kroppsliga kännetecken.⁶ Oftast finns det en huvudpräst som dyrkar den kungliga *kumarin*; det är hos denna präst och hans familj som hon lever i en *chen* eller speciell bostad.⁷ Bostaden är oftast belägen på stadens huvudtorg nära kungens palats (*darbar*).⁸ Innan en flicka får bosätta sig i *kumari*-bostaden och inta sin tron, måste hon genomgå en rad olika prövningar för att visa att hon har det som krävs för att vara en levande inkarnation av gudinnan Taleju.⁹

När flickan är vald dyrkas hon som en levande gudinna och måste därmed vara tillgänglig för rituell tillbedjan (*pūjā*) och olika religiösa högtider. Flickan utsmyckas i röda kläder, hennes hår sätts upp i en stram knut, och hon bär ett stort antal guldsmycken på sin kropp.¹⁰ Den sista detaljen i denna utsmyckning är ett ansiktssmycke (*tikka*) vilket

¹ Shakya 2007, kap. 1.

² Tree 2015, s. 13.

³ *Idem.*, s. 15.

⁴ *Ibid.*

⁵ *Ibid.*

⁶ Shakya 2007, kap. 1.

⁷ *Ibid.*

⁸ Tree 2015, s. 17.

⁹ Allen 1976, ss. 305-306.

¹⁰ Tree 2015, s. 13.

placeras på flickans panna och fullbordar hennes förvandling till Taleju.¹¹ Under ceremoniella sammanhang, då Taleju anses vara starkt närvarande i flickan, får hon inte lov att röra marken och blir därför buren vart hon än önskar att bege sig.¹²

En viktig del av *kumari*-traditionen, en del som kommer att stå i fokus i denna uppsats, är gudinnans nära relation till kungamakten. Den kungliga *kumarin* i Kathmandus uppgift är bland annat att välsigna kungen under den årliga högtiden Indra Jātrā.¹³ Indra Jātrā är en högtid som varar i nio dagar under vilken man firar Durga och hennes nio inkarnationer.¹⁴ Vid denna högtid får kungen personlig audiens hos *kumarin* och vid detta tillfälle placerar hon en *tikka* på kungens panna. Därmed befäster hon symboliskt att hans makt kommer att bestå ytterligare ett år.¹⁵

Kumarikulten har under senare tid fått stor uppmärksamhet i utländsk media. En anledning till detta är att den blivit utsatt för granskning av olika mänskliga rättighetsorganisationer. Dessa anser att flickorna får utstå tortyr och blir frihetsberövade.¹⁶

Kumari-traditionen kom att intressera mig under en resa till Nepal 2015. Under min vistelse drabbades Nepal av en jordbävning och i en tidningsartikel förklarade en av Kathmandudalens tre *kumaris* att denna förödande katastrof berodde på det nepalesiska folkets bristande respekt för sin egen religion. Detta uttalande chockerade mig, då jag såg det som ett väldigt känslokallt svar från en ung flicka. Efter min resa har *Kumari*-traditionen alltid funnits i bakhuvudet som ett tänkbart ämne för en uppsats.

1.2. Syfte och frågeställning

Syftet med uppsatsen är att utifrån detaljer i Nepals religiösa och politiska historia från 1200-talet och framåt förstå hur dessa samverkade i skapandet av *kumari*-myten. Vidare kommer jag i uppsatsen att analysera *kumari*-myten i syfte att påvisa hur efterföljande tradition förde samman föreställningen om en *kumari* med idén om gudinnan Talejus inkarnation och varför sammansmältning av dessa två tankekomplex användes som ett politiskt verktyg.

¹¹ *Ibid.*

¹² *Idem.*, s. 14.

¹³ *Idem.*, s. 102.

¹⁴ Shakya 2007, kap. 3.

¹⁵ Tree 2015, s. 102.

¹⁶ Letizia 2013, s. 37.

1.3. Material

Kumari-myten föreligger i ett antal olika versioner och består av två huvuddelar (I, II). De olika versionerna av myten har traderats muntligt i generationer och det var först i och med att västerländska antropologer kom i kontakt med brahminer och offentliga historieberättare som myten i dess olika versioner skriftligen fixerades. Del I av myten föreligger endast i en tillgänglig version. Denna nedtecknades av antropologen Robert I. Levy under en intervju med en *brahmin* i Bhaktapur,¹⁷ en viktig stad för Nepal och *kumari*-traditionen som under en tid fungerade som religiöst centrum.¹⁸ Denna huvuddel av myten återges även i en längre version av journalisten Isabella Tree i sin detaljerade bok om *kumari*-traditionen. Denna första del av myten fokuserar på uppkomsten av Taleju-dyrkandet i Kathmandudalen.

Del II av myten föreligger i flera versioner och beskriver detaljerna kring hur dyrkan av Taleju utvecklades till *kumari*-traditionen samt de händelser som ledde till att Taleju började inkarnera sig i en ung flicka (*kumari*). Del II av myten föreligger i två olika versioner som gjordes tillgängliga av antropologen Mary Slusser.¹⁹ Studien publicerades 1982 och innehåller bland annat en beskrivning av dyrkandet av gudinnan Taleju.

Analysen av *kumari*-myten och dess religiösa och politiska kontext grundar sig på de studier utförda i Nepal och Kathmandudalen av nämnda Robert I. Levy, Isabella Tree och Mary Slusser.

1.4. Metod

Myten om en gudomlig *kumari* och dess religiös-politiska kontext kommer att historiskt-kritiskt och semantiskt granskas utifrån de översättningar av myten i dess olika versioner som föreligger i ovan nämnda material. Den politiska och religiösa utvecklingen i Kathmandudalen grundar sig på västerländska historikers och antropologers vetenskapliga studier.

1.5. Teori

Uppsatsen utgår ifrån uppfattningen att politiska och religiösa förhållanden i samhället formar myt och tradition. Denna uppsats kommer att använda sig av teorier som visar att olika element i myten avspeglar politiska och religiösa förhållandena. Dessa element

¹⁷ Levy 1990, s. 234.

¹⁸ Slusser 1982, s. 54.

¹⁹ *Idem.*, s. xi.

innefattar gudinnedyrkan och oskuldsdyrkan.

Vidare kommer uppsatsen använda sig av en teori gällande historieskrivning. Denna teori hämtas från Jörg Rüpkes kapitel i *Routledge Handbook of Research Methods in the Study of Religion*. Teorin är övergripande och snarare en utgångspunkt för min analys. Den menar att historieskrivning ofta är emiskt betingad. En skildring kan se olika ut beroende på vilken grupp som berättar den. De olika grupperna kan även ha olika motiv som påverkar vilka detaljer som framhävs och vilka som döljs.²⁰ Denna utgångspunkt kommer därför ligga som förklaring till varför myten ser olika ut beroende på vilken stad i Kathmandudalen den härrör från.

En annan teori som kommer att användas för att analysera kungen i relation till traditionen (se kapitel 5.5.) går under namnet *divine right* (eller *gudomlig rätt* som den kommer kallas i föreliggande uppsats) och är en teori som behandlar en specifik legitimeringsprincip. Denna princip innebär att kungen anses få sin rätt att styra över ett land, rätt att vara kung, genom gud själv. Med guds makt i sig kan kungen därför styra över landet som han vill utan motstånd från andra.²¹ I vissa fall krediteras kungen med att ha övernaturliga krafter och kan läka sjuka människor.²² Denna teori nämns av olika filosofer och forskare och ett urval av dessa forskare kommer att presenteras i uppsatsen. Dessa är John Locke, James Frazer och E. E. Evans-Pritchard. Locke fokuserar på den filosofiska tolkningen av gudomlig rätt i relation till den statliga apparatusen. Frazer sätter in teorin i en religiös och historisk kontext, medan Evans-Pritchard närmar sig konceptet utifrån en antropologiskt ståndpunkt.

1.6. Tidigare forskning

Den tradition kring Kumari som existerar i Nepal är relativt utforskad. I många fall har de som studerat denna tradition kommit i kontakt med den i samband med att de besökt Nepal. Det som skiljer föreliggande studie från tidigare forskning är fokuseringen på själva myten. Av den forskning som existerar idag utgör *kumari*-traditionen i sig och dess ritualer det som är mest studerat.²³ Myten har endast diskuterats i syfte att bättre förstå *kumari*-traditionens historiska bakgrund, men få studier har analyserat myten och dess relation till historiska händelser och samhällsfenomen. Michael Allen är den som räknas

²⁰ Stausberg & Engler 2014, s. 287.

²¹ Locke 1988, par. 3.

²² "The divine rights of kings", *In Our Time*, [podcast], BBC Radio 4, http://www.bbc.co.uk/radio4/history/inourtime/inourtime_20071011.shtml, hämtad 31/7-18.

²³ Se Allen 1996; Slusser 1982; Levy 1990.

som den främsta forskaren på *kumari*-traditionen och han har tjänat som inspiration för denna uppsats. Allens forskning fokuserar på bakomliggande historiska och religiösa faktorer som kan ha gett upphov till detaljer i traditionen, såsom oskuldsdyrkandet.²⁴ Mary Slusser är en annan framstående forskare som bidragit till vår kunskap om *kumari*-traditionen, dock fokuserar Slussers studie mer övergripande på Kathmandudalens historiska och religiösa arv.

Kumari-myten och dess olika varianter har detaljerat beskrivits av Slusser, Levy och Tree (se Material) och dessa forskare har alla bidragit med forskning gällande *kumari*-traditionen. Isabella Trees omfattande monografi om *kumari*-traditionen diskuterar dess relation till de sociopolitiska förändringar som ägt rum i Nepal under det tidiga 2000-talet. Levys studie tar en antropologisk utgångspunkt och analyserar de religiösa traditioner som präglar delsstaden Bhaktapur, däribland dyrkandet av en *kumari*.

1.7. Urval och begränsningar

Kumari-traditionen är en multireligiös tradition aktad av hinduer såväl som buddhister. I avgränsande syfte fokuseras föreliggande uppsats huvudsakligen på de hinduistiska aspekterna av *kumari*-traditionen och tillhörande myt. Newar-buddhisternas relation till denna hinduiska tradition är mindre utforskad. Vidare begränsningar utförs i relation till geografisk plats och historisk period.

1.8. Uppsatsens struktur

Uppsatsen kommer vara indelad i sex olika kapitel. Utöver de inledande och sammanfattande kapitlen kommer uppsatsen vara uppdelad som följande. I kapitel II presenteras Kathmandudalens historiska och politiska bakgrund med huvudfokus på den period som fått namnet *Malla*-perioden (1200 – 1769 e.Kr.), de olika politiska utvecklingar som skedde samt en redogörelse för de olika *Malla*-kungarna presenteras i kapitlet. I kapitel III presenteras dalens religiösa bakgrund, som kommit att påverkat de politiska aspekterna, såväl som myten om Kumaris införande i dalen och den senare traditionen. I detta kapitel presenteras två specifika karaktärsdrag som präglat myten och traditionen, shaktism och oskuldsdyrkande. I kapitel IV presenteras myten som behandlar införandet av gudinnan Taleju i Kathmandudalen (Myt del I) och senare hur Taleju först inkarnerade sig i en *kumari* (Myt del II). I kapitel V analyseras myten som presenterats i relation till den politiska och religiösa bakgrund som redogjorts för i de tidigare två kapitlen. I detta kapitel analyseras de

²⁴ Se Allen 1976.

religiösa karaktärsdrag som präglat myten, shaktism och oskuldsdyrkan, samt hur myten påvisar traditionens relation till kungamakten. I slutet av kapitel V argumenteras att myten antyder en idé om gudomlig rätt bland kungarna i dalen, där de använt sig av Kumari/Taleju som ett maktlegitimerande vapen.

II. Politisk och historisk kontext

Detta kapitel kommer att redogöra för Kathmandudalens politiska och religiösa historiska utveckling. Det är viktigt att notera att mycket av den historia som redogörs för i böcker om Nepal är baserad på myter och legender samt arkeologiska utgrävningar. Mer utförlig dokumentation av Nepals och Kathmandudalens historia kom först i och med kristna missionärers närvaro i Nepal.²⁵ Eftersom uppsatsen främst fokuserar på de kungliga *kumaris* lokaliserade i Kathmandudalen kommer historiekapitlet till stor del att fokusera på Kathmandudalens historia. För att förstå de traditioner och tankar som ligger bakom och utgör dyrkandet av *kumaris*, är det av vikt att studera hur Kathmandudalen utvecklats över tiden och vilka influenser området mottagit via sina olika härskare samt de två stora religioner som påverkat Nepal, hinduism och buddhism. Nepal ligger mellan Tibet och Indien, två makter vars omfattande kulturella arv haft betydelse för utvecklingen av Kathmandudalens olika traditioner. Under föreliggande period (1200talet-) var Kathmandudalen ett viktig anhalt på den handelsväg som skapats från Tibet till Indien.²⁶ Längs dess handelsvägar etablerades kloster och tempel för områdes stora religioner, buddhism och hinduism, och gav upphov till den tantriska blandreligion som sedan dess existerat i dalen.²⁷

2.1. Politisk struktur innan Malla-perioden

Den officiella myten om hur *kumari*-traditionen uppstod i Kathmandudalen förmodas ha tillkommit under Malla-perioden (1200-1769), vars namn förklaras av att kungarna under denna period titulerades *Malla*.²⁸ Av Kathmandudalens olika dynastier är det två dynastierna som är viktiga för *kumari*-traditionen, Malla och Shah.²⁹ Även Licchavi är av intresse för föreliggande studie eftersom den påverkat dalens arv.

Licchavi var en dynasti som styrde över dalen innan Malla-kungarna. Licchavi var hinduer och påverkades av Indien och dess olika religiösa strömningar.³⁰ De utmanades under sin regeringstid av andra familjer i området och detta ledde till konflikter som i sin tur resulterade i att kungens makt ifrågasattes. För att återta makten i området fick kungen därför söka stöd hos de större kungamakterna i grannregionerna.³¹ Exempelvis finns det

²⁵ Slusser 1982, s. 7.

²⁶ *Idem.*, ss. 14, 45.

²⁷ *Idem.*, s. 6.

²⁸ *Idem.*, s. 52.

²⁹ Gellner 1992, s. 9.

³⁰ Whelpton 2005, s. 29.

³¹ *Idem.*, s. 19.

dokument som visar att en Licchavi-kung fick stöd från Tibet.³² Genom att stödja Licchavi fick även Tibet ett stort inflytande över dalen.³³ Detta inflytande ligger troligtvis till grund för att Newarfolket, en av släkterna som bodde i området, fick ett stort kulturellt inflytande i dalen då detta folk delade den buddhistiska religionen med tibetanerna.

Under perioden mellan Licchavi och Malla (ca 879-1200 e.Kr.) var centralmakten svag och de etablerade släkterna i Kathmandudalen fick lov att frodas utan att förtryckas av monarkin.³⁴ Denna period sägs vara en viktig period för Newarläktets kulturella arv.³⁵ Newarfolket utgör en viktig del av Kathmandudalens historia. Denna folkgrupp har funnits i området i över tusen år och har periodvist agerat som viktig allierad till de kungliga dynastier som regerat i landet.³⁶ Newarerna är även viktiga för *kumari*-traditionen då den flicka som väljs till att vara en *kumari* kommer från ett kast i just denna folkgrupp.³⁷ Källor hävdar att dyrkandet av en levande gudinna i form av ett ungt flickebarn är en tradition som har sitt ursprung hos detta folk långt innan Malla-kungarna och Shah-dynastin regerade i Kathmandudalen.³⁸ Kumari dyrkas av både hinduer och buddhister i Nepal. Majoriteten av Newarfolket är buddhister, även om det förekommer Newar-hinduer.³⁹ Newarbuddhisterna betraktar emellertid inte en *kumari* som en inkarnation av Taleju utan har en egen gudom som sägs inkarnera sig i form av en *kumari*.⁴⁰

Den svaga monarkin var inte den enda anledningen till att Newarfolket och den buddhistiska religion som de praktiserade fick framgång under denna tidperiod. Det fanns dessutom en stark buddhistisk monarki som styrde i närliggande Bengal vilket ledde till ett generellt mer vänligt klimat för denna religion på den indiska halvön.⁴¹ Under denna period skedde även en hel del handel mellan Newarfolket i Kathmandu och stormakten Tibet något som i sin tur ledde till att buddhismen hos Newarerna blomstrade ännu mer.⁴² Men denna påverkan gick åt båda hållen. Under en längre period var tibetanerna beroende av Nepal som utgjorde källan för deras skriftliga religiösa arv. Tibetanernas intresse för

³² Slusser 1982, s. 29; Whelpton 2005, s. 19. Tibet var under denna period en stormakt i regionen och påverkade Nepal genom handelsrutter som förband de två områdena.

³³ *Ibid.*

³⁴ *Ibid.*

³⁵ *Ibid.*

³⁶ Slusser 1982, ss. 8-12.

³⁷ Allen 1996, ss. 6-7.

³⁸ Tree 2013, s. 187.

³⁹ Gellner 1992, s. 5.

⁴⁰ *Idem.*, s. 81.

⁴¹ Whelpton 2005, s. 29.

⁴² Slusser 1982, s. 70.

dalen och omgränsande områden beror i synnerhet på att Buddha föddes i Lumbini i nuvarande Nepal, och majoriteten av det buddhistiska kanon var skrivna på sanskrit.⁴³ Därför reste tibetanska munkar och lärde till Kathmandudalen för att få studera dessa skrifter.⁴⁴

2.2. Början av Malla-perioden

När Licchavi-dynastins regering försvagades och till slut gick under (ca 879 e.Kr.), skapades det en öppning för andra i regionen att överta makten.⁴⁵ Många av de som kämpade för att få makt var redan etablerade familjer i området.⁴⁶ Perioden mellan Licchavi-dynastin och Malla-kungarna benämns *Thakuri*⁴⁷ och beskrivs av historiker om en period utan stabil politisk makt.⁴⁸ Varifrån namnet på den efterföljande perioden, Malla, kommer ifrån och innebär är omdiskuterat bland forskare. Vissa forskare anser att det härstammar från en släkt som invaderade Kathmandudalen söderifrån,⁴⁹ men det finns även teorier om att dessa kungar sedan länge var bosatta i Nepal och valde att ta över som härskare i dalen när den tidigare maktdynastin förlorade inflytande.⁵⁰ Enligt denna teori är Malla inte ett släktnamn utan en titel.⁵¹ Denna teori stöds av flera historiker, exempelvis John Whelpton som hävdar att denna titel tidigare används av en annan dynasti i södra Indien.⁵²

2.3. Jayasthiti Malla

Under de första århundradet av Malla-regering var dalen plågad av politiska oroligheter och sårbar för räder från grannmakter. Detta fick sitt slut efter att en man vid namn Jayasthiti Malla tog över makten i Kathmandu från sin frus farmor.⁵³ Jayasthiti Malla anses inte härstamma från dalen och hans härkomst är omtvistad.⁵⁴ Dock menar forskare att det finns tecken på att han hade ursprung från kungariket Mithila.⁵⁵ Mithila är även det område där man funnit tecken på tidig dyrkan av gudinnan Taleju.⁵⁶ Jayasthiti Malla giftes bort till Devaladevis barnbarn och tog kort därpå över makten i två av dalsstäderna

⁴³ *Idem.*, s. 13.

⁴⁴ *Idem.*, s. 70.

⁴⁵ *Idem.*, ss. 52-53.

⁴⁶ *Idem.*, s. 53.

⁴⁷ Gellner 1992: 9. Likt *Malla* tros *Thakuri* ha varit en titel som regenterna använt sig av.

⁴⁸ *Ibid.*

⁴⁹ Tree 2015, s. 18.

⁵⁰ Slusser 1982, s. 52.

⁵¹ *Ibid.*

⁵² Whelpton 2005, s. 21.

⁵³ Slusser 1982, s. 58.

⁵⁴ *Ibid.*

⁵⁵ *Ibid.*; Whelpton 2005, s. 22.

⁵⁶ Slusser 1982, s. 67.

och hjälpte Devaladevi regera över Bhaktapur tills hennes död.⁵⁷ Efter att Jayasthiti Malla tagit över makten i samtliga dalsstäder enade han dalen till ett rike, dock fanns det kvar adelsmän i olika delar av dalen som gjorde anspråk på tronen i sin region.⁵⁸ Trots dessa makt trotsare hade Jayasthiti Malla makt över majoriteten av dalen. Slusser menar att grunden för den stabilitet Jayasthiti Mallas regering förde till dalen låg i att de olika små städerna i dalen, inte inkluderat Bhaktapur och Kathmandu, hade adelsmän som styrde men som samtidigt accepterade Jayasthiti Malla som överherre.⁵⁹ Jayasthiti Mallas roll som regent var dock omdiskuterad eftersom hans anspråk på tronen endast berodde på hans giftermål med den regerande drottningens barnbarn.⁶⁰ Slusser använder sig av historiska dokument för att bevisa denna roll, dokument där Jayasthiti Mallas egna söner benämner honom som Rajalladevis make.⁶¹ Under Jayasthiti Mallas regeringstid finns det dokumenterat att andra kungar i dalen presenterade sig som dalens regent under möten med handelsmän från Kina och Indien.⁶² Trots detta var Jayasthiti Malla den mäktigaste mannen i området.⁶³ När kungarna i dessa städer till slut accepterade Jayasthiti Malla som överherre kunde han införa reformer som kom att leda till stora förändringar i dalens politiska och kulturella struktur.⁶⁴

Utöver Jayasthiti Malla försök att ena dalen, såg han även till att samhället organiserades och kategoriserades.⁶⁵ Regler tillfördes gällande kasternas husbyggen och landägarande, regler som anses vara det tidigaste tecknet på ett lagsystem i dalen.⁶⁶ En av de viktigaste reformerna som Jayasthiti Malla genomförde var hinduseringen av den buddhistiska Newarbefolkningen.⁶⁷ I och med detta försvann den tidigare förespråkade kyskheten hos munkar och buddhismen blev tantriskt inriktad.⁶⁸ Newarerna delades även in i ett kastsystem, vilket vidare blandade dalens religioner. Indelningen av den buddhistiska befolkningen påverkade *kumari*-traditionen eftersom flickan som väljs till *kumari* bör komma från ett specifikt buddhistiskt kast.⁶⁹ Denna kastindelning kan jämföras med annan form av buddhism, som i teori inte delas in i kastsystem eftersom Buddha fördömde

⁵⁷ *Idem.*, ss. 55-56.

⁵⁸ *Idem.*, s. 60.

⁵⁹ *Ibid.*

⁶⁰ *Idem.*, s. 58.

⁶¹ *Ibid.*

⁶² Whelpton 2005, s. 28.

⁶³ *Ibid.*

⁶⁴ Whright 1972, ss. 183-187.

⁶⁵ *Ibid.*

⁶⁶ *Idem.*, s. 184-185.

⁶⁷ Whelpton 2005, s. 30.

⁶⁸ *Ibid.*

⁶⁹ Allen 1996, ss. 6-7.

systemet,⁷⁰ för att visa hur sammanflätad religionerna var i landet under denna tid. Trots dessa reformer anses Jayasthiti Malla vara en viktig och älskad kung hos Newarerna.⁷¹ Tillsammans med reformerna av kastsystemen samt uppblomstringen av religionen i dalen har Jayasthiti Malla blivit en av de mest berömda kungarna i dalens historia.

Efter Jayasthiti Mallas död tog hans tre söner över och regerade i symbios tills två av bröderna dog. Efter brödernas bortgång regerade Joytri Malla (r. 1408-1428), som senare efterträddes av sin son Yaksa Malla (r.1428-1482).⁷² Under de ovannämnda generationerna var den politiska makten i dalen någorlunda stabil. Det var inte förrän Yaksa Mallas sex söner började bråka sinsemellan som de oroligheter som kom att prägla området i århundraden fick sin början.⁷³ Yaksa Mallas sex söner krävde att kungariket delades upp i autonoma stater som de kunde regera över.⁷⁴ Kathmandu, Patan och Bhaktapur formades till egna riken och blev så kallade stadsstater. Den kommande perioden kom därför att bli känd i Nepals historia som *de tre kungadömenas period*.⁷⁵

De tre kungadömenas period varade tills dynastin från Gorkah invaderade. Det var en period då de olika städerna i dalen styrdes av ett stort antal Malla-kungar som alla var släkt med varandra, men som även avskydde och misstrodde varandra.⁷⁶ Denna period är den viktigaste för uppsatsen syfte eftersom det var under denna period som den *kumari*-kult som existerar idag utvecklades.⁷⁷ Jayasthiti Malla gjorde gudinnan Taleju, som har sitt ursprung från Mithila, till sin släktgudom. Vid början av *de tre kungadömenas period* hade Taleju dyrkats som Malla-kungarnas släktgudom sedan sent 1300-tal, alltså i cirka 100 år.⁷⁸

2.4. Taleju under Malla-perioden

Malla-dynastin hade ett enormt kulturellt inflytande på dalen och har många lämningar som finns än idag i Nepal. En av dessa är durbars; huvudtorg som finns i varje dalsstad. Dessa durbars blev kulturella centra där handel ägde rum omgärdad av palats och tempel.⁷⁹ Det är i dessa durbars som *kumari*-bostaden (*kumari-chen*) placerades, och där de fortfarande finns än idag. Den generella uppfattningen lyder som så att det är Malla-

⁷⁰ Buswell 2003, s. 90.

⁷¹ Whelpton 2005, s. 30.

⁷² Slusser 1982, ss. 57, 61.

⁷³ *Idem.*, s. 61.

⁷⁴ *Ibid.*

⁷⁵ *Ibid.*

⁷⁶ *Idem.*, s. 63.

⁷⁷ *Idem.*, s. 67.

⁷⁸ *Idem.*, s. 57.

⁷⁹ Tree 2015, s. 18.

kungarna som var de första som etablerade de kungliga *kumaris* som finns i dalsstäderna Kathmandu, Patan och Bhaktapur.⁸⁰ Enligt Slusser valde Jayasthiti Malla Taleju som sin personliga gudinna och såg till att föra in henne i olika sammanhang för att visa hennes betydelse för kungen och hans familj.⁸¹ Jayasthiti Mallas efterföljare valde även de att göra Taleju till sin personliga gudinna.⁸² Dock ska Taleju ha funnits i Nepal innan Malla-kungarna gjorde henne till deras skyddsgudinna, det finns även tecken på att hon varit en närvarande gudom redan vid Licchavis tid.⁸³ Trots att det var redan under Jayasthiti Mallas regering som Taleju blev Malla-kungarnas officiella skyddsgudinna, skulle det dröja innan införskaffandet av de kungliga *kumaris*.

Taleju har dyrkats på andra delar av den indiska halvön, främst i kungariket Mithila som var lokaliserat i det som är nuvarande Indien, direkt söder om den södra gränsen till Indien i östra delen av Nepal.⁸⁴ Enligt Mary Slusser har man tidigare ansett att en kung, Harasimhaddeva, från kungariket Mithila vara den som infört Taleju-kulten till Nepal, men Slusser anser att detta är omöjligt eftersom denna kung aldrig fysiskt nådde Nepal.⁸⁵ Dock förhindrar inte Slussers teori att det var just från denna plats som Taleju introducerats till dalen. Med tanke på Kathmandudalens roll som ett stort handelscentrum under denna period,⁸⁶ skulle Talejus migration till dalen kunna förklaras av att kulturella och religiösa tankar och idéer har en tendens att flöda på stora handelsvägar.

2.5. Shahs övertagande

Malla-perioden kom till sitt slut när kungen från grannregionen, Gurkah, invaderade dalen och enade landet till det som i dag är Nepal.⁸⁷ Forskare anser att Malla-kungarnas konstanta interagerande med varandra och deras dåliga styrelseskick över sina undersåtar ledde till dynastins undergång.⁸⁸ Enligt Slusser ska en av de sista Malla-kungarna, som blev landsförvisad efter Shah-kungens invasion, vänta sig om när han lämnade dalen och tagit farväl till de gudomar som vakat över dalen. En av dessa gudomar var Taleju.⁸⁹

Trots att Kathmandudalen styrdes av Malla-kungar, var det inte förrän Shah-dynastin från Gurkah invaderade som Nepal blev till ett enhetligt land. Den kung som invaderade var

⁸⁰ *Idem.*, s. 17.

⁸¹ Slusser 1982, s. 67.

⁸² *Ibid.*

⁸³ *Ibid.*

⁸⁴ *Idem.*, s. xii.

⁸⁵ *Idem.*, s. 67.

⁸⁶ *Idem.*, s. 70.

⁸⁷ Whelpton 2005, s. 37.

⁸⁸ Slusser 1982, s. 64.

⁸⁹ *Idem.*, ss. 63, 77.

Prithvi Narayan Shah, och hans ättlingar behöll makten från 1769 till 2008 då Nepal blev en demokrati.⁹⁰

När Gurkah-kungen tog i besittning Kathmandudalen fick han tillgång till Malla-kungarnas enorma rikedomar och kunde på så sätt inta större områden i regionen.⁹¹ Denna omfattande expansion medförde att Shah-kungen snabbt blev kung över en stor population. Detta ledde i sin tur till problem, eftersom de talade olika språk samt hade olika kulturer och traditioner. Shah-kungen fick anpassa sig till de traditioner som Malla-kungarna hade etablerat och som fördes vidare av befolkningen; en av dessa traditioner var dyrkandet av Malla-kungarnas familjegudom Taleju. En tradition som Shah-kungarna följde var *dashain* då gudinnan Durga dyrkas under 15 dagar.⁹² Kumari är central i denna festival eftersom hon betraktas som en inkarnation av Taleju och Taleju ses som en av Durgas inkarnationer.⁹³ Valet att behålla Taleju, i form av en *kumari*, var möjligtvis även ett sätt att råda bot på det faktum att Prithvi Narayan Shah invaderade dalen under högtiden Indra Jātrā, en annan festival där Kumari firas. Valet att invadera dalen under denna festival hade lite att göra med potentiella religiösa meningsskiljaktigheter utan var ett strategiskt val då många i dalen skulle vara för berusade att göra motstånd.⁹⁴

Även om Shah-dynastin härskade över Nepal från 1769 till 2008 fanns det en period på cirka 100 år då dynastin förlorade makten. Makten under denna period tillhörde Rana-dynastin, en dynastin som kom från khaserna. Khaserna var en folkgrupp som hade haft nära kontakt med Malla-regeringen.⁹⁵ Rana-dynastin lät monarken komma från Shah-dynastin, men makten låg hos de egna premiärministrarna.⁹⁶ Det var först när kung Tribhuvan revolterade mot Rana-aristokratin som Shah åter fick tillbaka sin makt.⁹⁷

2.6. Från kungadöme till demokrati

Shah-dynastin tog sin ände genom tragedi och revolt. Kronprinsen genomförde en massaker där han mördade hela sin familj, inklusive kungen, och sedan begick självmord.⁹⁸ Efter denna händelse fick den avlidna kungens bror, Guyiendra, ta över makten. Guyiendra blev anklagad för att ha konspirerat hela händelsen för hans egen

⁹⁰ Gellner 1992, s. 9.

⁹¹ Slusser 1982, s. 77.

⁹² Whelpton 2005, ss. 56-57.

⁹³ Tree 2015, s. 41.

⁹⁴ Slusser 1982, s. 76.

⁹⁵ *Idem.*, ss. 69, 78.

⁹⁶ Whelpton 2005, s. 50.

⁹⁷ Tree 2015, s. 9.

⁹⁸ *Idem.*, ss. 97-98.

vinning.⁹⁹ Medan detta hände hade en maoistisk grupp formats i Nepal och fått allt mer inflytande.¹⁰⁰ Avskaffandet av monarkin och införandet av en demokrati krävdes av folket och landet fördes in i ett inbördes krig. Resultat av oroligheterna blev att kungen förlorade sin makt till premiärministern och att Nepal, 2008, blev en officiell demokrati.¹⁰¹

Efter avskaffandet av monarkin fanns det en oro bland *kumari*-anhängarna och släktingar till sittande *kumaris* att traditionen skulle försvinna tillsammans med kungen.¹⁰² De som upprätthöll *kumari*-traditionen var oroliga för att ett demokratiskt styrelseskick skulle utgöra ett potentiellt hot. Detta skedde inte. Shah-dynastin föll år 2008 och monarkin avskaffades men *kumari*-traditionen lever vidare.¹⁰³

⁹⁹ *Idem.*, ss. 101-102.

¹⁰⁰ *Idem.*, s. 102.

¹⁰¹ *Idem.*, s. 10.

¹⁰² *Idem.*, kap. 23.

¹⁰³ *Idem.*, kap. 23.

III. Religiös bakgrund

3.1. Religiös synkretism

Utöver den socio-politiska och historiska bakgrund som nämnts tidigare, finns det religiösa och kulturella idéströmningar som påverkat Kathmandudalens utveckling. Dalen beskrivs i historieböcker som en religiös smältdegel eftersom det är ett samlingsställe för två stora religioner, hinduism och buddhism, samt tillhörande subreligioner.¹⁰⁴ Dess geografiska läge och roll som hållplats på handelsvägar mellan hinduistiska Indien, buddhistiska Tibet och Kina har bidragit till den brokiga religiösa synkretism som existerar i området.¹⁰⁵ Indien i synnerhet har genom historien haft stort inflytande över dalen.¹⁰⁶ Dock, som resultat av politiska spel, har andra grannområden påverkat dalen. Exempelvis, som nämnts ovan, hade Tibet inflytande över dalen under Licchavi-perioden (300-879 e.Kr.), trots kungarnas hinduistiska tro.¹⁰⁷ Historiker menar att Licchavi-kungarnas regeringssätt bidrog till religiös synkretism eftersom de förespråkade ett multireligiöst samhälle.¹⁰⁸ Denna förhållningssätt låg i linje med den religionsfrihet som rådde i Gupta-rikets Indien under samma tidperiod.¹⁰⁹ Trots Licchavi-kungarnas religiösa tolerans var det inte förrän efter dessa som buddhismen florerade i dalen.¹¹⁰

Malla-kungarna är som påtalats en hinduistisk dynasti. Dock var det religiösa klimatet i dalen efter tidigare makthavare sådan att det fanns mycket blandade traditioner mellan hinduism och buddhism.¹¹¹ Malla-kungarna tillhörde Newarfolket som följer både hinduism och buddhism. Under denna period försiggick mycket påverkan på dalen söderifrån, inte minst från kungariket Mithila som låg i dagens södra Nepal och norra Indien.¹¹² Många av de viktiga gudomar som dyrkades av Malla-kungarna kom därifrån. Malla-kungarna ansågs ha trosmässigt ett gudomligt anspråk och upprättade en mängd olika tempel till dessa gudomar för att förbättra sin regering.¹¹³

Under Kathmandudalens historia har olika gudomar dyrkats, många av dem har hämtats

¹⁰⁴ Whelpton 2005, ss. 29-39.

¹⁰⁵ Slusser 1982, s. 3.

¹⁰⁶ *Idem.*, s. 12-14.

¹⁰⁷ Whelpton 2005, s. 29.

¹⁰⁸ Slusser 1982, s. 38.

¹⁰⁹ *Ibid.*

¹¹⁰ Whelpton 2005, s. 29.

¹¹¹ Slusser 1982, s. 38.

¹¹² *Idem.*, s. 153.

¹¹³ Allen 1996, s. 5; Slusser 1982, kap. 4.

från olika områden och traditioner. En av de mest dyrkade är modergudinnan, *Shakti*.¹¹⁴ Hennes kult är vidsträckt i hela Nepal och ingenstans på den indiska halvön har kulten av modergudinnan en liknade omfattning.¹¹⁵

3.2. Shaktism

Shaktism är dyrkandet av *shakti*.¹¹⁶ *Shakti* betyder kraft och syftar på den gudomliga kraften, en kraft som sägs vara av kvinnlig natur.¹¹⁷ Denna kraft är skaparen av allt i världen, det goda och det onda samt allt liv och allt materiellt.¹¹⁸ Det sägs även att det är till denna kraft som allt kommer att återgå efter att världen förgåtts.¹¹⁹ Trots att kraften ligger till grund för allt som existerar och har existerat, har kraften själv en skapare. Skaparen av *shakti* är omdiskuterad då vissa myter menar att guden Shiva är *shaktis* skapare.¹²⁰ Vissa historiker menar att *shakti* blev gemensamt skapad av huvudgudarna Brahma, Vishnu och Shiva.¹²¹ Andra källor menar att *shakti* alltid existerat och är den som skapat Brahma, Vishnu och Shiva för att sedermera förse dessa med fruar genom att dela upp sig själv i tre delar.¹²² Trots att myter ger olika versioner av *shaktis* skapelse förknippas kraften ofta med Shiva och modergudinnan ses ofta som hans partner/fru.¹²³

Shakti dyrkas sällan som en immateriell kraft, utan i en antropomorf gudinneavbildning. Durga är den gudinna som kopplas till och dyrkas som *shakti* och följaktligen modergudinnan.¹²⁴ I myter gestaltas Durga som en stark gudinna som slåss mot demoner och onda andar, vilket har lett till att hon anses vara en av hinduismens viktigaste gudinnor.¹²⁵ Det finns en mängd olika namn och inkarnationer av Durga, exempelvis Kali, Devi och Parvati.¹²⁶ Shakti kan dyrkas i form av en av dessa inkarnationer, men kan även dyrkas som en grupp av olika gudinnor/inkarnationer.¹²⁷ Den tidigaste formen av Shaktikulten var dyrkandet av modergudinnan i form av åtta mödrar, eller *matrkas*.¹²⁸ Dyrkandet av Shakti i form av dessa åtta modersinkarnationer förekommer i Nepal än

¹¹⁴ Slusser 1982, s. 38.

¹¹⁵ *Idem.*, s. 349.

¹¹⁶ Maskey 1985/1986, s. 1.

¹¹⁷ *Ibid.*

¹¹⁸ *Ibid.*

¹¹⁹ Eliade 1967, s. 144.

¹²⁰ Timalisina 2018, http://dx.doi.org.ludwig.lub.lu.se/10.1163/2212-5019_beh_COM_000293, besökt 19 Juli.

¹²¹ Eliade 1967, s. 145.

¹²² Doniger 1980, s. 98.

¹²³ Timalisina 2018, http://dx.doi.org.ludwig.lub.lu.se/10.1163/2212-5019_beh_COM_000293, besökt 19 Juli 2018.

¹²⁴ Hellman 1998, s. 54.

¹²⁵ *Ibid.*

¹²⁶ Maskey 1985/1986, s. 1.

¹²⁷ Levy 1990, s. 228.

¹²⁸ Timalisina 2018, http://dx.doi.org.ludwig.lub.lu.se/10.1163/2212-5019_beh_COM_000293, besökt 19 Juli 2018.

idag, dessutom förekommer även en version där det är nio Durgas som dyrkas.¹²⁹ Vissa av inkarnationer är relativa lugna dock förekommer det gudinnor som är vilda och farliga, exempelvis Durga och Kali. Följaktligen är det de farliga gudinnorna som dyrkas mest eftersom folk är rädda för dem.¹³⁰

Historiker har spårat det första kända omnämnande av *shakti* till eposet Devi Mahatmya som skrevs på 500-talet e.Kr.¹³¹ Shaktism tros vara ett resultat av tidig moderskult och utvecklades i norra Indien.¹³² Slusser menar att från dessa områden i norra Indien har idéströmningar färdats till Nepal.¹³³ Licchavi-dynastin ska ha dyrkat två av huvudgudarna, Shiva och Vishnu, med det finns arkeologiskt arv i form av inristningar och statyer som tyder på att Durga även dyrkats redan under deras regeringstid.¹³⁴ Under denna tid ska även tantrism varit etablerad i dalen.¹³⁵ Tantra är bland annat en benämningen på hinduistiska, buddhistiska och jainistiska texter med esoteriskt inslag.¹³⁶ Dessa texter talar om ett universum som består av en kvinnlig kraft, *shakti*, och en manlig kraft, *shiva*.¹³⁷ Det finns alltså ett samband mellan de två och de är beroende av varandra. Douglas Renfrew Brooks menar att den form av tantrism som praktiseras i form av shaktism anses vara en fulländad tantrisk praxis.¹³⁸

Att *shakti* är styrd av en manlig kraft eller gud är ett förekommande fenomen inom traditionen. Oftast paras gudinnor ihop med gudar: Durga – Shiva, Kumari – Kumara.¹³⁹ Historiker har studerat varför det tycks finnas ett behov att ge gudinnan en partner. Brooks menar att den kvinnliga kraften är farlig och vild; “women as represented of Shakti are powerful but potentially dangerous unless they are controlled by males”.¹⁴⁰ Brooks menar att för att kunna utnyttja *shakti* måste det finnas en man som kontrollerar kraften. Shaktism kan därför på ytan te sig väldigt progressivt och feministiskt men eftersom kraften är för okontrollerbar är den för alltid knuten till och beroende av en man.

Det är genom myter som shaktism är förbundet till Nepal. Efter att gudinnan Sati, en inkarnation av Durga och fru till Shiva, dog lyfte en sörjande Shiva upp henne i sin famn

¹²⁹ Levy 1990, ss. 228-234.

¹³⁰ Hellman 1998, ss. 35-44.

¹³¹ Timalisina 2018, http://dx.doi.org.ludwig.lub.lu.se/10.1163/2212-5019_beh_COM_000293, besökt 19 Juli 2018.

¹³² Slusser 1982, s. 307.

¹³³ *Idem.*, ss. 307-308.

¹³⁴ *Idem.*, s. 38.

¹³⁵ *Ibid.*

¹³⁶ White 2018, http://dx.doi.org.ludwig.lub.lu.se/10.1163/2212-5019_beh_COM_9000000067, besökt 22 Juli 2018

¹³⁷ *Ibid.*

¹³⁸ Brooks 1990, s. 72.

¹³⁹ Allen 1996, ss. 2-3.

¹⁴⁰ Brooks 1990, s. 74.

och vandrade över den indiska halvön. Men Satis kropp föll isär i hans armar och hennes kroppsdelar landade i olika delar av landet. Hennes *yoni* (vagina) sägs ha fallit i Kathmandudalen.¹⁴¹ Att dalen är den plats där hennes *yoni* föll visar hur viktig traditionen är i området. Shaktismen har varat i dalen i århundraden och den starkaste formen av dyrkan kan ses dels i dyrkandet av de åtta mödrarna, men även dyrkan av Durgas oskuldsform - Kumari.

3.3. Oskuldens roll

I Nepal och på den indiska halvön har oskuldsdyrkande länge förekommit. Traditionen har i synnerhet varit populär i Punjab och Bengal, där en så kallad *kumari-puja* utövats.¹⁴² Under denna ritual dyrkas det kvinnliga könsorganet och kvinnan som dyrkas brukar vara oskuld.¹⁴³ Under denna ritual sätts kvinnan på en tron och offergåvor ges till hennes kön.¹⁴⁴ Andra versioner av denna *kumari-puja* förekommer där prästen går till sängs med en ung oskuld. Emellertid får samlag ej utföras; syftet är att disciplinera prästens sexuella känslor.¹⁴⁵ *Kumari-puja* diskuterats även av Allen i sin artikel, där han menar att oskulden under denna ritual blir en slags levande gudinna.¹⁴⁶

Den biologiska oskulden har en speciell roll i det hinduistiska samhället, inklusive Nepal. Exempelvis ska alla flickor som uppnått en könsmogen ålder genomgå en *Ihi* ritual.¹⁴⁷ Denna ritual utgörs av ett låtsatsbröllop där flickan gifts bort med en gudom.¹⁴⁸ Oftast representeras gudomen av ett objekt, mest vanligt är en frukt från ett indiskt marmeladträd, som är en symbol för Shiva.¹⁴⁹ Denna ceremoni utförs främst av Newarfolket och görs med avsikten att skydda både flickebarnet och hennes framtida make.¹⁵⁰ Att mannen måste skyddas kan ses som främmande. Emellertid finns det en rädsla i det nepalesiska samhället för kvinnans blod och främst det blod som kommer från hennes vagina.¹⁵¹ Kroppsvätskor i det hinduiskasamhället anses vara orent och man bör därför inte komma i kontakt med det.¹⁵² Detta kan ligga som bakgrund till att kvinnans vaginala blod anses vara skadligt för mannen.

¹⁴¹ Tree 2015, s. 226.

¹⁴² Allen 1976, s. 294; Walker 1968, s. 431.

¹⁴³ *Ibid.*

¹⁴⁴ *Idem.*, s. 432.

¹⁴⁵ *Ibid.*

¹⁴⁶ Allen 1976, s. 294.

¹⁴⁷ *Idem.*, s. 314.

¹⁴⁸ *Ibid.*

¹⁴⁹ *Ibid.*

¹⁵⁰ Allen 1976, s. 315.

¹⁵¹ Allen 1996, s. 97.

¹⁵² *Ibid.*

Äktenskapet med guden sker innan puberteten och betraktas vara flickans huvudsakliga äktenskap.¹⁵³ Oftast genomgår även flickan som utvalts till *kumari* en liknande *Ihi* ritual innan hon får sin gudomliga roll.¹⁵⁴

¹⁵³ Allen 1976, s. 315.

¹⁵⁴ Tree 2015, ss. 84-85.

IV. Myten

Det existerar flera myter som skildrar hur Taleju inkarnerade sig i en *kumari*. Den kompletta myten som skapats i syfte att klarlägga hur Taleju kom till Kathmandudalen och senare blev inkarnerad i en *kumari* har av forskare som översatt och studerat myten delats upp i två delar. Del I behandlar Talejus intåg i dalen och upprättandet av det första templet till hennes ära.¹⁵⁵ Del II beskriver omständigheterna avseende Talejus inkarnation i levande form. Eftersom det förekommer olika versioner av Myt del II, kommer endast ett urval av denna del att beskrivas och analyseras.¹⁵⁶ Det finns en korrelation mellan de olika mytversioner som presenteras av forskarna, vilket kommer analyseras i nästa kapitel.

4.1. Myt I – Talejus resa till Kathmandudalen

Myt del I börjar med hur Talejus *yantra*¹⁵⁷ kom i människans besittning. Talejus *yantra* skapades av guden Shiva. Yantrat var så vackert och mäktigt att han lät guden Indra vakta över det och dyrka det i hans himmel.¹⁵⁸ För att dyrka *yantrat* yttrade Indra ett *mantra*, ett ljud som var så mäktigt att en människa ej överlevt om hon yttrat det.¹⁵⁹ Talejus *mantra* blev dock stulet av demonkungen Ravanans son, Meghanda. Rama, från Ramayana-legenden, besegrade demonkungen och hans son och tog *yantrat* i besittning. Rama dyrkade Talejus *yantra* i årtal tills han i en dröm blev beordrad att slänga *yantrat* i floden Sarayu. Rösten i drömmen ansåg att ingen efter Ramas död kommer att kunna dyrka *yantrat* korrekt, och därför borde *yantrat* döljas eftersom världen var på väg in i den sista tidscyklen *kaliyuga*.¹⁶⁰

Flera år passerade innan Ramas ättling, kung Nala, fann *yantrat*. Nala försökte dyrka Taleju-*yantrat* men utförde inte detta korrekt och var därför tvungen att föra *yantrat* tillbaka till floden Sarayu. Flera kungar påträffade *yantrat* och försökte dyrka det, men ingen av dem var värdig nog.¹⁶¹ Till slut kom en kung som kunde dyrka *yantrat* rätt och var därmed värdig att göra Taleju till sin familjegudom. Denna kung var Nanyadeva från

¹⁵⁵ Se Levy, 1990; Tree, 2015.

¹⁵⁶ Se Levy, 1990; Slusser, 1982.

¹⁵⁷ Ett yantra är en symbol uppgjord av olika mönster som används under meditation. Tilldelas olika gudomar. Se, Bühnemann 2018, http://dx.doi.org.ludwig.lub.lu.se/10.1163/2212-5019_beh_COM_2040040, besökt 16 Augusti 2018.

¹⁵⁸ Tree 2015, s. 60.

¹⁵⁹ *Ibid.*

¹⁶⁰ Tree 2015, s. 61. Kaliyuga är den sista av de fyra tidscyklarna världen genomgår enligt hinduistisk mytologi. Kaliyuga sägs vara den värsta av de fyra och är den vi lever i just nu.

¹⁶¹ *Ibid.*

södra Indien som precis förlorat sitt kungarike till en invaderande kung.¹⁶² En dag ligger Nanyadeva och vilar vid Sarayu floden då Taleju uppenbarar sig för honom i en dröm. Hon säger till honom att hon är hans familjegudom och att han måste leta efter hennes *yantra* i floden. Enligt Levy, som likt Tree återberättar myten, sades följande: “Black insects will be flying around the surface of the river where I am hidden.”¹⁶³ När kungen vaknar hittar han *yantrat* i en kista av guld exakt där Taleju i drömmen sagt att hon skulle vara. Kungen dyrkade Taleju senare som sin familjegudom och tillskillnad från de tidigare kungarna dyrkar han henne som man bör, med blodsoffer. Efter att kungen funnit Talejus *yantra* beger han sig till Bhaktapur där han blir kung och etablerar ett tempel till Taleju.¹⁶⁴

4.2. Myt II - hur Taleju inkarnerade sig i Kumari

Myt del II förekommer i flera versioner baserad på vilken Malla-stad den härrör från.¹⁶⁵ Den kan betraktas som en självständig myt, men kan även kombineras med del I och ses som en fortsättning av denna senare komponerade myt. I denna uppsats kommer myterna (I och II) att analyseras i relation till varandra.

4.2.1. Bhaktapurversion

Den första versionen av Myt del II, Bhaktapurversionen, har dokumenterats av Levy med hjälp av en historieberättare från Bhaktapur, därav namnet på denna version. Det är rimligt att dra slutsatsen att myten härstammar från denna stad och behandlar en kung av Bhaktapur.

”The Malla kings, the story goes, used to walk freely with the goddess Taleju, who often appeared to them in her divine form. One day the goddess saw the king watching her in the way a spy does when trying to discover something about someone without their knowing about it, something that they may wish to hide. Because of this Taleju became angry at the king, and said she would not return anymore. He pleaded with her to come again to him. She said, “because of what you did I will never appear to you again. But I will talk to you now in the body of a Candäla, an untouchable girl.”¹⁶⁶

Denna mytversion är relativt kort och förklarar vilken relation kungen hade med Taleju. Myten beskriver den situation som uppstod vilket ledde till att Taleju valde att inkarnera

¹⁶² *Ibid.*

¹⁶³ Levy 1990, s. 235.

¹⁶⁴ *Idem.*, s. 236.

¹⁶⁵ Tree 2015, s. 160.

¹⁶⁶ *Idem.*, s. 542

sig i en *kumari*; kungen spionerade på henne vilket Taleju ansåg vara respektlöst och tecken på bristande förtroende. Det som är intressant med denna myt är den detaljerade beskrivningen av den typ av flicka som hon väljer att inkarneras i; ”But I will talk to you now in a body of a *candala*, an untouchable girl”¹⁶⁷. Taleju avsåg endast komma tillbaka i form av en oberörbar flicka, vilket vi senare lärt är en *kumari* av *sakhya*-släktet.

4.2.2. Trailkylla Mallaversion

Den andra versionen av Myt del II, Trailkya Mallaversionen, är hämtad från Mary Slussers studie av Kathmandudalen. Likt Bhaktapurversionen sägs denna version härstamma från Bhaktapur¹⁶⁸ och har tilldelats namnet Trailkya Mallaversionen för att särskilja de två versionerna. Slusser nämner själv att denna myt berättas även i Kathmandu, dock ges huvudrollen istället till en Kathmandu kung.¹⁶⁹ Eftersom denna version berättas i fler än en dalsstad kan den bedömas vara mer känd än föregående. Slusser diskuterar hur varje mytversion som skapats kring institutionaliserandet av *kumari* poängterar hur kungen ger upp sin personliga rätt till privata möten med Taleju för att hon ska bli en gudom som även folket kan dyrka,¹⁷⁰ sedan skriver Slusser som följer:

”Trailkyamalla of Bhaktapur (AD 1561-1613) was such a king, it is said. In return for establishing Talejus’s symbol clandestinely and allowing no female to see it, the goddess promised to visit the ruler in person. The king therefore secretly installed a diamond-studded yantra in her honour. But one day his daughter intruded on his devotions and accidentally saw it. Revoking her book, Taleju announced, however, that she would incarnate herself as a high-caste girl;” accordingly the Rajah caused a Bandy girl to be worshipped by the name of Kumari, or virgin”.¹⁷¹

Slusser förklarar att när denna myt berättas i Kathmandu byter de ut kung Trailkya Malla mot kung Ratna Malla,¹⁷² som sägs levt under 1400-talet.¹⁷³ Denna myt förser oss med mer upplysningar rörande vad Taleju erhåller från sammankomsterna med kungen. Denna version menar att grunden till inkarnationen var att Taleju och kungen blev påkommen av kungens dotter. I andra versioner av denna myt blir kungen och Taleju påkommen av

¹⁶⁷ Levy 1990, s. 542.

¹⁶⁸ Slusser 1982, s. 316.

¹⁶⁹ *Ibid.*

¹⁷⁰ *Ibid.*

¹⁷¹ *Ibid.*

¹⁷² *Ibid.*

¹⁷³ Whelpton 2005, s. 33.

kungens syster eller fru, istället för dotter.¹⁷⁴

4.2.3. Durgas inkarnation-version

Mary Slusser introducerar flera olika mytversioner i sin studie, varav många liknar de versioner som tidigare nämnts – Taleju och kungen hamnar i osämja och Taleju väljer att inkarnera sig. Det förekommer en annan version som skiljer sig från de andra två. Denna lyder som följer:

”The most familiar account holds that during the reign of Jayaprakasamalla (A.D. 1735 – 1768), a virgin girl from Shakya family claimed to be possessed by Bhagavati. The king, considering the girl an impostor, banished her, whereupon his queen became seized with convulsions. Taking this as a divine sign of his error, the monarch recalled the girl and decreed that she should be worshiped as the goddess Durga she professed to be.”¹⁷⁵

Innehållet i denna mytversion skiljer sig från de tidigare två. Den börjar med att Durga¹⁷⁶ inkarnerats i en ung flicka. Emedan kungen inte tror på henne, och följaktligen landsförvisar henne, blir han förhäxad och inser sitt fel. Efter detta lät han flickan dyrkas som en *kumari*.

En annan variant av denna version lyder: ”A variant tale claims that a Shakya virgin girl died as the result of an unseemly sexual assault by the king, who established the cult of the virgin goddess in atonement.”¹⁷⁷

Denna version kan ses som mer brutal, emellertid förekommer det andra versioner av Myt del II med sexuella inslag. Exempelvis en version där kungen hamnar i osämja med Taleju efter att han gjort sexuella närmanden mot henne.¹⁷⁸

¹⁷⁴ Slusser 1982, s. 316.

¹⁷⁵ *Idem.*, s. 311.

¹⁷⁶ *Idem.*, s. 322. Durga är modergudinnan och Taleju anses vara en av hennes nio inkarnationer.

¹⁷⁷ *Idem.*, s. 311.

¹⁷⁸ Allen 1996, ss. 18-19.

V. Historisk, politisk och religiös påverkan på myten

I föreliggande kapitel kommer jag att diskutera myterna om Taleju och hennes inkarnation som *kumari*. Var och en av myterna kommer först att sättas in i ett historiskt kontext, för att senare göra en djup analys av de detaljer som framkommer i myterna, detaljer som blivit påverkade av de politiska och religiösa idéerna som florerat i dalen under den period som myterna anses uppkommit. Sedermera kommer myterna, och de detaljer som framkommit, användas för att belysa hur Taleju/Kumari kommit att användas som ett maktlegitimerande vapen.

5.1. Taleju etableras i Myt del I

Myt del I redogör för hur Taleju dyrkades i himlen för att sedan komma till Kathmandudalen. Hon existerade i form av ett *yantra* som skapades av Shiva. Inom tantrisk hinduism brukar modergudinnan ses som den kvinnliga partnern till Shiva¹⁷⁹ och eftersom Taleju anses vara en av modergudinnans inkarnationer¹⁸⁰ kan detta vara anledningen till att det är Shiva som krediteras att skapa Taleju. Shiva ger guden Indra¹⁸¹ i uppgift att vaka över *yantrat* men det blev senare stulet av demonkungen Ravanans son. Det var inte förrän den kände hjälten Rama, från legenden Ramayana, besegrade denne som *yantrat* hamnade i goda händer igen. Myt del I knyter an till en mängd olika karaktärer som är kända från tidigare etablerade hinduistiska legender. Ramayana är en av de mer kända hinduistiska epos¹⁸² och att ge Taleju en biroll i denna legend kan tolkas som ett sätt att knyta Taleju till hinduistisk mytologi. Ramayana, likt Myt del II, förekommer i olika versioner och har anpassats av olika grupper på grund av sin stora popularitet.¹⁸³

Efter att Shiva skapat Talejus *mantra* ger han guden Indra i uppgift att vaka över *yantrat*. Anledningen till detta sägs vara att *yantrat* var så kraftfullt att ingen människa kunde hantera att dyrka det. I tidigare kapitel diskuterades hur *shakti* sägs vara en otroligt kraftfull och svårtämjbar kraft som endast en person av guda-lik karaktär kan behärska.¹⁸⁴ Dock kommer detta *yantra* till människans besittning och efter ett par misslyckade försök

¹⁷⁹ Timalsina 2018, http://dx.doi.org.ludwig.lub.lu.se/10.1163/2212-5019_beh_COM_000293, besökt 19 Juli 2018.

¹⁸⁰ Slusser 1982, s. 216. Dock i nepalesiskt skildring. Övriga fall har Durga 8 inkarnationer, matrkas.

¹⁸¹ Witzel 2018, http://dx.doi.org.ludwig.lub.lu.se/10.1163/2212-5019_beh_COM_1030010, besökt 17 Juli 2018. Guden Indra, som dyrkas i Nepal under högtiden Indra Jātrā, då även Taleju dyrkas.

¹⁸² Goldman & Goldman 2018, http://dx.doi.org.ludwig.lub.lu.se/10.1163/2212-5019_beh_COM_2020060, besökt 17 Juli 2018.

¹⁸³ *Ibid.*

¹⁸⁴ Se, kapitel 3.2.

kom det äntligen en kung av rätt karaktär. Detta kan tolkas på två sätt, å ena sidan kan det argumenteras att *yantrat* förlorade sin kraft när det kom ner till den profana sfären, å andra sidan kan det tolkas som att endast denna kung, Nanyadeva, kunde dyrka *yantrat* eftersom det var av gudomlig karaktär. Den senare tolkningen legitimerar denna kungs, och hans kommande ättingars, anspråk på tronen och gör dem av ”guds nåde”.¹⁸⁵

Taleju bad Rama att slänga *yantrat* i floden Sarayu eftersom världen var på väg in i *kaliyuga*, den sista och värsta av de fyra tidsåldrarna. *Yantrat* kom därmed till den profana sfären och i människans besittning. Dock var det inte förrän kung Nanyadeva hittade det som *yantrat* blev korrekt dyrkat. Enligt myten var det rätta sättet att dyrka Talejus *yantra* att göra det genom blodsdyrkan. Denna form av dyrkan är vanligt inom shaktism/tantrism¹⁸⁶ och kan tolkas till att människan inte var redo att dyrka *shakti* innan denna kung. Emellertid finns det historiska bevis som pekar på att shaktism var etablerat i dalen redan innan denna händelse ägde rum. Enligt Allen ska Nanyadeva existerat under det senare 1000-talet, 200 år efter Licchavis-dynastins fall år 879 e.Kr. Detta kan betyda att det var snarare Taleju som människan inte var redo att dyrka, vilket kan tolkas som att denna gudinna, enligt legenden, står över övriga gudinnor.

Nanyadeva ska, enligt legenden, ha begett sig till Bhaktapur och tagit över tronen där. Efter hans maktövertag sägs han ha upprättat ett tempel i Talejus ära, vilket innebär att det första Taleju templet i Kathmandudalen restes i Bhaktapur.

5.2. Taleju inkarnation i Myt del II

Myt del II finns i flera olika versioner med olika narrativ men med liknande karaktärsdrag. Bhaktapur versionen inleder med att nämna Malla-kungarna och hur de brukade vandra bekymmerslöst tillsammans med Taleju när hon var i sin gudomliga form.¹⁸⁷ Redan den inledande meningen är anmärkningsvärd eftersom Malla-kungarna nämns i plural, vilket indikerar att alla Malla-kungar hade detta privilegium och inte endast kungen från Bhaktapur där myten härrör från. Dock går andra meningen tillbaka till kung i singular och på så sätt specificerar en kung utan att nämna vilken kung. Att namnet på kungen inte nämns gör denna version unik eftersom myten inte kan ses som ett medium att legitimera en kungs eller stads relation till Taleju. Kungen och Talejus relation bryts senare genom att kungen spionerar på Taleju som väljer att inkarnera sig i en oberörbar flicka. Att Taleju

¹⁸⁵ Kommer diskuteras i kapitel 5.6.

¹⁸⁶ Levy 1990, ss. 323-335.

¹⁸⁷ *Idem.*, s. 542.

inkarnerar sig i en oberörbar flicka, en oskuld, är något som framkommer i samtliga myter och är ett viktigt karaktärsdrag i myt såväl som tradition.

Trailkya Mallaversionen inleder med att namnge exakt den kung som hade ansvar för införandet av *kumari*-dyrkandet. Denna kung var Trailkya Malla (r.1561-1613) och var en historisk kung i dalsstaden Bhaktapur.¹⁸⁸ I denna myt nämns även ett diamantbeklätt *yantra* som upprättats till Taleju ära, något som inte framkommer i övriga versioner av Myt del II men som visar på en relation till Myt del I. Myten fortsätter med att förklara hur Taleju blev upprörd efter att de blivit påkomna av kungens dotter. Detta är den händelse som leder till brytning i relationen och som är ett vanligt tema i myterna gällande Talejus första inkarnation.¹⁸⁹ Slusser poängterar att mytversionen har en tendens att ändra sig beroende på narratorn; ibland är det andra släktingar till kungen vars spioneri leder till uppbrottet. Vad som är viktigt med denna version är att, enligt Slusser, den kung som nämns i myten ändras beroende på vilken dalsstad den berättas i.¹⁹⁰ I Kathmandu byts det ut till kung Ratna Malla (levde under 1400-talet).¹⁹¹ Dock finns det källor som påstår att den kung som upprättade den första *kumarin* i Kathmandu var Jayaprakasa Malla,¹⁹² vilken var den sista Malla-kungen i Kathmandu innan Gurkhainvasionen år 1768 e.Kr.¹⁹³ Oavsett historisk fakticitet påvisar förändringen av kung i mytversionerna att det fanns ett behov av att knyta Taleju till en specifik kung och stad.

Den sista myt som presenterats i denna uppsats är den som benämns Durgas inkarnationversion. Kungen som nämns i denna myt är Jayaparkasa Malla och var, som nämnts, den sista Malla-kungen i Kathmandu.¹⁹⁴ Denna myt skiljer sig från de övriga två myterna eftersom Durga är den gudinna som inkarnerat sig i en ung flicka. Taleju är en av Durgas inkarnationer, vilket förklarar varför myten är relevant för *kumari*-traditionen.¹⁹⁵ I myten nämns namnet Bhagvati som är ett annat namn för Durga; alltså inte två olika gudinnor som inkarnerat sig i flickan utan en och densamma.¹⁹⁶ Flickan i myten hävdar att hon är en inkarnation av Durga, varpå kungen landsförvisar henne. Hon anses vara en bedragare. Varför flickan betraktas vara en bedragare framkommer ej och blir snarare en tolkningsfråga. Anledningen till kungens reaktion kan ligga i att fenomenet med en

¹⁸⁸ Wright 1972, s. 190.

¹⁸⁹ Allen 1996, ss. 18-19.

¹⁹⁰ Slusser 1982, s. 316.

¹⁹¹ *Ibid.*

¹⁹² Allen 1996, ss. 20-21.

¹⁹³ Whelpton 2000, s. 35.

¹⁹⁴ *Idem.*, s. 37.

¹⁹⁵ Allen 1996, s. 2.

¹⁹⁶ Slusser 1982, s. 241.

mänsklig inkarnation inte förkommit tidigare, dock existerar det en mängd legender där gudar tagit form som människor, något som motbevisar denna tolkning.¹⁹⁷ En annan tolkning är att Shakya familjen anses tillhöra de lägre kasten, de kan till och med ses tillhöra de så kallade oberörbara.¹⁹⁸ Att en flicka tillhörande det kast skulle husera den högt aktade gudinnan Durga skulle då kunna ses som otänkbart för kungen. Efter att flickan blivit landsförvisad börjar drottningen visa sjukdomssymptom. Detta får kungen att tro att flickan faktiskt var inkarnerad av Durga och kallar tillbaka henne. Efter det etablerades *kumari*-traditionen.

Det som skiljer denna version från de två tidigare är att händelserna sker efter inkarnationen i en flicka från Shakya-kastet. Att Durga/Taleju väljer att inkarnera sig i detta kast utgör inte en stor del i legenden utan hade redan skett innan legenden började.

5.3. Likheter och olikheter i Myt del II versionerna

Bhaktapurversionen och Trailkya Mallaversionen nämner händelser av liknande karaktär. Båda menar att anledningen till att Taleju väljer att inkarnera sig i en *kumari* är att kungen förräder Talejus förtroende på något sätt. Relationen mellan Taleju och kungen i myten sägs vara unik i relation till de övriga Malla-kungarna i dalen, eftersom denna kung då får träffa Taleju mer privat. Denna detalj i sig understryker kungens speciella relation till familjegudomen. Sedan kan Talejus reaktion tolkas till att vara ett tecken på hennes stränghet och styrka.

I samtliga mytversioner väljer Taleju att inkarnera sig i en flicka från ett specifikt kast. Exempelvis i Bhaktapurversionen nämner Taleju själv att hon kommer inkarnera sig i en *candala, an untouchable girl*.¹⁹⁹ I nästa mytversion, Trailkya Mallaversionen, inkarnerar Taleju sig i en *high-caste girl*.²⁰⁰ De två versionerna skiljer sig i detta avseende. Emellertid är det viktigt att hålla i åtanke att Taleju/Kumari dyrkas av både buddhister och hinduer. Shakya-släkten är den släkt som jobbar med guldgjutning.²⁰¹ Inom det hinduiska kastsystemet är guldgjutningsarbete lika med ”smutsarbete” och detta släkte bör därför tillhöra de oberörbara (*untouchables*).²⁰² Inom det buddhistiska kastsystemet (som upprättades av Jayasthiti Malla) tillhör guldgjutning en av de ädlare yrkena och Shakya-

¹⁹⁷ Goldman & Goldman 2018, http://dx.doi.org.ludwig.lub.lu.se/10.1163/2212-5019_beh_COM_2020060, besökt 17 Juli 2018.

¹⁹⁸ Allen 1996, s. 37.

¹⁹⁹ Levy 1990, s. 542.

²⁰⁰ Slusser 1982, s. 316.

²⁰¹ Allen 1996, s. 37.

²⁰² *Ibid.*

släkten tillhör därför ett högre kast.²⁰³ Skäligen härstammar myterna från två olika grupper, hinduiska och buddhistiska dyrkare. En annan tolkning av *an untouchable girl* kan vara att Taleju inkarneras i en oskuld och att hon därför är oberörbar för kungen eftersom oskuld kan ses som skadligt för mannen i det nepalesiska samhället.²⁰⁴

5.4. Oskulden och myten

Som tidigare nämnts är oskuldsdyrkan något som förekommit i det hinduiska samhället under en längre period. Denna dyrkan kan ses som en del av shaktism eftersom oskulden som dyrkas ofta tilldelas gudomlig status under diverse ritualer. Dock skiljer sig de ritualer som praktiseras i Indien från *kumari*-traditionen eftersom de flickor som används inte får någon speciell status utöver den korta period under ritualen som de får en gudomliga status. Före och efter återgår de till sin vanliga mänskliga status. I *kumari*-traditionen är rollen som Kumari snarare ett ämbete som sträcker sig över ett par år.

Talejus inkarnation i en ung Shakya-flicka nämns endast i de sista meningarna av de olika versionerna av Myt del II, men trots detta har denna speciella egenskap kommit att bli det mest utmärkande karaktärsdrag för den etablerade traditionen. I själva verket nämns aldrig ordet oskuld i myten utan endast att det inkarnationen kommer ske i en ung flicka av det partikulära kastet. Det är tämligen osäker varför ordet oskuld inte nämns. Man kan tolka detta som att när traditionen startade var Kumari inte en oskuld utan endast en ung kvinna/flicka, och att det som idag är en viktig detalj endast inkorporerades in i traditionen efter politisk eller religiöst inflytande eftersom flera närgränsande områden och folk hade traditioner där en oskuld dyrkades.²⁰⁵ En annan tolkning kan vara att oskuldsdyrkandet redan var etablerad i dalen under denna tidpunkt att hennes roll som oskuld var en självklarhet och därför inte behövdes betonas i en myt.

Oskuldens roll i det hinduiska samhället (som diskuterat i kapitel 3.3.) är speciell till sin natur. Flertal historiker och antropologer har noterat att oskuldens kroppsvätskor anses vara farligt för män och det har därför skapats ritualer med syfte att skydda männen från oskulden.²⁰⁶ Allen, som undersökt detta fenomen i relation till *kumari*-kulten, anser att den skadliga kraft som oskulden har används som ett vapen genom Taleju/Kumari. Allen menar att det existerar en kraft i *kumari* som kan bli tillgänglig genom en *kumari-puja*.²⁰⁷

²⁰³ *Ibid.*

²⁰⁴ Allen 1976, s. 314.

²⁰⁵ *Idem.*, ss. 294-295.

²⁰⁶ *Idem.*, s. 312

²⁰⁷ Allen 1996, s. 97.

Dessa krafter kan därför bli till stor nytta för den som får tillgång till dem. Detta är något som Allen menar är lukrativt för alla män, inte minst en kung.²⁰⁸ Vikten av Talejus inkarnation i en *kumari*, som ännu inte blivit den sexuella modergudinnan, ligger i att oskuld anses vara farligt för män. Den som kan kontrollera oskulden utgör alltså då ett hot mot andra män.

Oavsett hur oskulden blivit en viktig del för denna tradition, vare det sig påverkan från gränsande regioner eller anammandet av en redan etablerad tradition i dalen, har hon en viktig roll för kungen och hans makt. Oskulden är som ett vapen som kan användas mot kungens fiende, en främmande invaderande kung eller en grälsjuk kusin som styr i staden bredvid. Denna syn på oskuld och hennes makt är direkt taget från den shaktistiska mytologin. Shaktism är det andra karaktärsdrag i myten som kommer diskuteras i uppsatsen.

5.5. Shaktism genomsyrar myten

Historiker menar att shaktism varat i dalen under en längre period. Så tidigt som under Licchavis regeringstid finns tecken på modergudinnekult.²⁰⁹ Shaktism, som Taleju-myten tydligt speglar, kan skäligen inte varit främmande för regionen under den period som myten kan tänkas härrörkomma från. Det som introduceras i Myt del I är etableringen av gudinnan Taleju, inte idén om shaktism. Snarare låg den redan etablerade shaktismen som grund för den följsamma etableringen av Taleju i dalen. Även om inslag från shaktism präglar Myt del II, är det främst Myt del I som är intressant för detta karaktärsdrag.

Enligt Myt del I dyrkades Taleju utanför Kathmandudalen innan hon fördes till dalen av en utländsk kung från Mithila. Nanyadeva, som pekas ut i myten, sägs här kommit från södra Indien. Dock låg Mithila i dagens norra Indien/södra Nepal, vilket gör denna detalj i myten felaktig. Forskare har argumenterat att introduceringen av Taleju i dalen var på grund av de muslimska invasionen som skett i Indien.²¹⁰ Nanyadeva (levde sent 1000-tal) är dock inte den enda kung som krediterats med att ha infört Taleju till dalen. Enligt historiska uppgifter finns det två andra kända kungar som kom från Mithila, Harasimhadeva och Jayasthiti Malla, som vid tillfällena krediterats med att ha infört Taleju i dalen.²¹¹ Slusser argumenterar emot att dessa två skulle kunna vara den som fört in Taleju i dalen eftersom hon funnit bevis på att Taleju dyrkats i Nepal redan innan

²⁰⁸ *Ibid.*

²⁰⁹ Slusser 1982, s. 38.

²¹⁰ Allen 1996, s. 17; Levy 1990, s. 71.

²¹¹ Slusser 1982, ss. xii – xiii.

Harasimhadeva och Jayasthiti Malla levde.²¹² Alltså bör mytens påstående angående Nayadeva vara korrekt. Detta innebär att Taleju introducerades till dalen under det senare 1000-talet och att händelserna i myten kan dateras till denna period. Det första epos som nämner modergudinnekulten skrevs under 500-talet²¹³ vilket innebär att shaktism fått framfart under de mellanliggande femhundra åren.

Inom shaktism och tantrism finns det en vanlig företeelse där en gudinna kopplas ihop med en manlig partner.²¹⁴ Denna företeelse skymtas i Myt del I och del II. Som tidigare diskuteras skapas Talejus *yantra* av Shiva i Myt del I. Shiva, som anses ha skapat *shakti* samt vara Durgas partner.²¹⁵ Därmed förhåller sig myten sig till en redan etablerad shakti-mytologi. Anledningen till att *shakti* paras ihop med en gud är eftersom kraften anses vara för vild och otämjbar för en människa, endast en gud kan kontrollera den. Genom att Shiva ger *yantrat* till Indra, Indra till Maghanda, Maghanda till Rama och tillslut till Nayadeva är *yantrat* alltid kontrollerat av någon. Genom att *yantrat* kom till Nayadeva blev hans manliga ättlingar de som fick kraften att kontrollera Taleju.

Att shakti måste kontrolleras av en man framkommer i Myt del II genom den relation Taleju har till Malla-kungarna. I vissa myter, som dock inte är en del av denna uppsats, nämns även *yantrat* och att detta endast kunde dyrkas av Malla-kungarna. Kungen i myten har en särskild relation till Taleju och efter hans överträdelse får den som läser myten ett smakprov på shaktis vildhet. Men efter att kungen ber om ursäkt och ber henne komma tillbaka väljer hon att återkomma i form av en *kumari*. Detta kan liknas till tämjandet av ett vilddjur, endast en kan kontrollera besten och om denna gör ett misstag blir besten okontrollerbar. Men i slutändan tar tämjaren kontrollen igen – alltså kungen är till viss mån i kontroll över Taleju. Ingen annan från dalen kan kontrollera henne förutom han.

Talejus makt kan vara av ett dualistiskt slag. Om kungen har hennes favör kan hon hjälpa honom vinna krig. Exempelvis finns det en historia om när kung Harishimhadeva kämpade bort en invaderande Turkisk kung med hjälp av Taleju.²¹⁶ Han höll på att förlora i ett blodigt krig med turkarna, men efter Taleju såg hur turkarna betedde sig mot hennes älskade kung valde hon att ingripa. Medan hon hjälpte honom sade hon följande: "It is my wish that you should bring the dynasty of Nanyadeva to Nepal and worship me there,

²¹² *Idem.*, s. xii.

²¹³ Timalisina 2018, http://dx.doi.org.ludwig.lub.lu.se/10.1163/2212-5019_beh_COM_000293, besökt 19 July 2018.

²¹⁴ Hellman 1998, ss. 62-63.

²¹⁵ Timalisina 2018, http://dx.doi.org.ludwig.lub.lu.se/10.1163/2212-5019_beh_COM_000293, besökt 19 July 2018.

²¹⁶ Tree 2015, s. 74-75.

in the place of my origin, in the valley of my sacred pitha, where I am honored and cherished.”²¹⁷ Efter detta lyckades kung Harishimhadeva fly undan med sin familj.²¹⁸ Om kungen inte har kontroll över Taleju och förlorar hennes favör kan det innebära slutet för hans regering. Detta fick kung Tribhuvan lära när han kom på den årliga högtiden Indra Jātrā för att ta emot en tikka som ger hans makt välsignelse för ytterligare ett år. Men istället för att ge Tribhuvan en tikka fick hans son, kronprins Mahendra, den istället. Några månader senare dog kung Tribhuvan och kronprinsen tog över tronen.²¹⁹ Dessa exempel visar hur stor inverkan Taleju har på den kungliga makten.

5.6. Kungen

De två ovannämnda karaktärsdrag förändras inte av de olika tappningarna av myten, snarare är de fasta ideologier som genomsyrar myt och tradition. Det sista karaktärsdrag som kommer diskuteras för uppsatsens syfte är en detalj av annat slag. Detta karaktärsdraget är själva kungen, som framstår som mytens antagonist. Det bör skäligen finnas en bakomliggande orsak till att olika kungar nämns i de olika versionerna av Myt del II, istället för endast en som i Myt del I. Isabella Tree menar i sin monografi att varje dalsstad har en egen version av myten för att knyta sin kung till *kumari*-traditionen.²²⁰ Detta påstående är inte bevisat och är snarare av teoretisk natur, och kommer därför att diskuteras nedan.

5.6.1. Kungarna i mytversionerna

I urvalet av de olika versionerna av Myt del II som presenterats namnges följande kungar: Trailkya Malla, Ratna Malla samt Jayaprakasa Malla. Trailkya Malla var kung i staden Bhaktapur 1561-1613 e.Kr.²²¹ Ratna Malla var kung i Kathmandu under 1400-talet²²² och Jayaprakasa Malla var kung i Kathmandu 1735-1768 e.kr.²²³ Det finns således historisk dokumentation för att dessa personer existerat. Dessa kungar härstammar från en och samma person, Jayasthiti Malla, och är därför släktingar.²²⁴ Efter att Jayasthiti Mallas sonson, Yaksa Malla, avled började hans sex söner kräva att den enade dalsstaden skulle delas in i stadsstater som var och en kunde regera över.²²⁵ Slusser menar att efter denna

²¹⁷ *Idem.*, s. 75.

²¹⁸ *Ibid.*

²¹⁹ *Idem.*, s. 121.

²²⁰ *Idem.*, s. 160.

²²¹ Whelpton 200, s. 190.

²²² Slusser 1982, s. 61.

²²³ *Idem.*, s. 311.

²²⁴ *Idem.*, s. 61-65.

²²⁵ *Idem.*, s. 61.

uppdelning följde en period av osämja, avundsjuka och krigande mellan varandra.²²⁶ Men det var även under denna period som, enligt myten, Taleju inkarnerade sig för första gången i en Shakya-flicka.

Trees påstående gällande behovet av att knyta sin kung till traditionen innebär att mytversionernas särskiljning gällande kungen troligen inte är av teologiska grunder utan grundas i det politiska kaos som varade i dalen under de *tre kungadömenas period*. Något som hade kunnat stärka detta argument vore om osämjan mellan kungarna fanns nämnt i mytversionerna. I Bhaktapurversionen av Myt del II nämns det att alla Malla-kungarna hade förmågan tala med Taleju, men senare i myten särskiljs en specifik kung att vara den som bröt Talejus förtroende och bidrog till hennes första inkarnation. I denna version nämns det alltså att förmågan fanns hos alla kungar men att endast en hade en så pass speciell relation med Taleju att han hade möjligheten att emotionellt såra henne.²²⁷ Detta går tillbaka på den tidigare gjorda poängen att Taleju väljer ut en favorit bland kungarna och ger dem extra privilegier. Dock, genom att endast läsa myten, går det inte att dra slutsatsen att det fanns en osämja mellan kungarna och en eventuell tävling om vem som installerade den första *kumarin*.

I ljuset av ovanstående argument är det viktigt att förstå mekanismerna bakom historieskrivning. Förekomsten av de olika mytversioner med olika detaljer stämmer väl in med Rüpkes teori angående historieskrivning. Med denna teori försöker Rüpke förklara att historiska narrativ kan se olika ut beroende på geografiskt läge eftersom olika grupper berättar olika versioner av samma historia.²²⁸ Vidare brukar historieskrivning om religioner ha en tendens att vara emiskt färgade.²²⁹ Forskare accepterar ofta grupper historiskildring, utan att göra en djupare analys av berättelsen.²³⁰ Kanske detta är anledningen till att det inte finns en teori gällande vem som faktiskt införde den första *kumarin* i dalen. Den emiska historieskrivningen framkommer tydligt i de presenterade mytversionerna och att det förekommer olika versioner av Myt del II är ett typexempel av denna tendens.

5.6.2. Stridande sinsemellan

Utifrån bedömningen att mytversionerna skiljer sig åt på grund av behovet att knyta sin

²²⁶ *Idem.*, s. 61-65.

²²⁷ Se Bhaktapur version, kap. 4.2.1.

²²⁸ Stausberg & Engler (eds.) 2011, s. 287.

²²⁹ *Idem.*, s. 289.

²³⁰ *Idem.*, s. 286.

kung till myten, kan frågan ställas varför detta behov fanns. Taleju blev vald som familjegudom av Jayasthiti Malla, den kung som enade dalen under sitt styre, och var sedan den gudinna som representerade Malla-dynastin.²³¹ Genom att sy in sin koppling till gudinnan i myt legitimerar kungen sin makt. Detta fanns det ett behov av då kungarna var, trots sitt släktskap, i konstant strid med varandra. Man skulle kunna tolka behovet att skriva in de olika kungarna i myten att den som krediteras med att införa den kungliga *kumari*-traditionen hade störst befogenhet att styra över en eventuell enad dal. Å andra sidan kan man även spåra införandet av en kunglig *kumari* till ett politiskt drag eftersom det förekom en snarlik tradition hos Newarerna.²³² Att inkorporera sina undersåtars tradition blir ett sätt att få stöd från folket. Denna typ av religiös inklusivitet har förekommit på många håll och var en metod som Alexander den store använde, liksom den kände indiske kungen Ashoka.²³³

5.6.3. Gudomlig rätt

Sedan länge har filosofer och forskare studerat kungar och deras makt. Makt och religion har gått hand i hand under samhällets utveckling och makthavaren i samhället har oftast haft en särskild relation till det andliga. Under de senaste århundraden har en mer omfattande teori gällande makt och religion utarbetats. Denna teori kallas för *divine right*, eller *gudomlig rätt* på svenska, och har diskuterats av tänkare och forskare som Locke, Frazer, Figgis och Evans-Pritchard. En av de tidigaste studierna som gjordes angående gudomlig rätt fokuserade på post-reformatoriska England och hur denna term tillämpades för att knyta kungen till den kristna guden.²³⁴ I J.G. Frazer bok *The Golden Bough* användes gudomlig rätt teorin som huvudidé gällande kristna ideal i det victorianska och edvardianska England.²³⁵ Denna bok är en av de tidigaste verken som nämner idén.

Senare, under 1900-talet, började antropologer anpassa teorin och applicera den på andra samhällen och religioner. Frazer spekulerade att legitimeringsprincipen använts i afrikanska länder,²³⁶ vilket senare undersöktes av antropologen Evans-Pritchard under hans fältarbete i Sudan. Under senare år har forskningen utvecklats och denna teori har anpassats på den forntida världen, främst Mesopotamien och Kina.²³⁷ Dock finns det ingen likartad forskning

²³¹ Slusser 2015, s. 67.

²³² Gellner 1993, s. 87.

²³³ Laine 2014, s. 16.

²³⁴ "The divine rights of kings", *In Our Time*, [podcast], BBC Radio 4, http://www.bbc.co.uk/radio4/history/inourtime/inourtime_20071011.shtml, hämtad 31/7-18.

²³⁵ Feeley-Harnik 1985, s. 274.

²³⁶ Se Frazer 1978, s. 971.

²³⁷ Se Brisch 2008.

angående denna typ av syn på styre i relation till Nepal eller Indien. Men paralleller kan dras med andra historiska forskningsexempel. Ett bra exempel nämndes av Evan-Pritchard angående Sudan under den yngre stenåldern.

5.6.4. Kumaris gudomliga rätt

Evan-Pritchards studie av Sudan diskuterar kungens roll, inte endast som politisk makthavare men även hans andliga makt. Studien undersöker ett folkslag, Shilluk, som hade som tradition att döda sin kung efter att han blivit sjuk. Anledningen till detta kungamord låg i att kungen besatt spirituellt kraft och symboliserade därmed hela samhället i sig. Skulle kungen bli sjuk symboliserar det att något illa kommer hända eller att samhället inte längre är skyddat av kungens andliga makter och man måste därför döda kungen och installera en ny.²³⁸ Denna företeelse liknar synen på *kumarin* i det nepalesiska samhället. Som tidigare nämnts väljs Kumari vid en tidig ålder och dyrkas som en levande gudinna tills hon blöder för första gången. När hon blöder förlorar hon sin gudomliga kraft och hon blir därför avskaffad och ersatt med en ny flicka.²³⁹ Skulle en *kumari* visa någon typ av sjukdomstecken eller bete sig konstigt under sitt ämbete tolkas det som ett omen att något hemskt kommer att ske. Ett exempel på detta är när Kumari blev sjuk under en period. Kort efter hon fallit sjuk utförde kronprins Dipendra en massaker där han mördade hela sin familj, inklusive kungen.²⁴⁰ I detta avseende kan man koppla Kumari till att ha en andlig makt likt kungen i Shilluk-samhället. Detta är dock inte konstigt eftersom kumari faktiskt är en gudinna. Det som skiljer *kumari*-traditionen från ovannämnda tradition är att kumari har en partner i sin gudomliga rätt, en partner som även han besitter krafter. Denna partner är kungen.

5.6.5. Kungens gudomliga rätt

Eftersom det inte finns en partikulär gudomlig rätt teori som kan appliceras på Malla-kungarna måste man börja med den generella idén och försöka applicera den på föreliggande exempel. Bland filosofer och antropologer lyckades Locke att fånga kärnan i den generella teorin om gudomlig rätt i hans magnus opus *Two Treatises of Government*. I detta verk, bestående av två avhandlingar, nämner Locke gudomlig rätt i den första avhandlingen som ett svar på Kung James den Tredjes regering. Emellertid är vissa av hans generella idéer applicerbara på alla typer av gudomlig kungamakt. I synnerhet nämner Locke gudomlig rätt i den tredje paragrafen av den första avhandlingen och

²³⁸ Evans-Pritchard 1948, s. 414.

²³⁹ Tree 2015, s. 14.

²⁴⁰ Se *Idem.*, kap. 10.

betonar den gudomliga makten hos en kung som hävdar kontakt med gud. Med legitimering från gud kan denna kung ändra lagar i sitt land eller utsätta sina undersåtar för tyranni.

”[...] They [kungarna] have a divine right to absolute power, let the laws by which they are constituted and are to govern, and the conditions under which they enter upon their authority, be what they will. [...] They have denied mankind a right to natural freedom; whereby they have [...] exposed all subjects to the utmost misery of tyranny and oppression, but have also unsettled the titles and shaken the thrones of princes.”²⁴¹

I detta citat nämner Locke hur kungen som erhåller gudomlig rätt tar ifrån undersåtarnas frihet och utsätter dem för förtryck. Detta kan dels stämma med Malla-kungarna eftersom det under deras regering gjordes många förändringar i dalen, inte minst Jayashtiti Malla som införde ett kastsystem hos de buddhistiska newarerna. Dock fortsätter Locke med följande påstående: ”[...] for they [kungarna] too, by these men’s system, except only one, are all born slaves, and by divine right are subjects to Adam’s right heir.”²⁴²

Detta påstående menar att det endast finns en kung som står över alla andra. Införs detta i ljuset av Malla-kungarna och de intriger som pågick under de *tre kungadömenas period* förser detta oss med en förklaring till varför det fanns ett behov till att knyta en kung till Myt del II. Detta skulle innebära att det bland dessa kungar fanns det en vilja att framställa sig själv ovanstående de andra. Att vara den enda kung som har, genom Taleju, gudomlig rätt.

5.6.6. Myten i relation till gudomlig rätt

I diskussionen ovan finns det belägg att hävda att den form av gudomlig rätt som förekom i Kathmandudalen under Malla-kungarna (och även Shah-kungarna) går i linje med de idéer som uttrycks inom shaktism. Som nämnts paras *shakti* ihop med en manlig motpart. Syftet med denna parning ligger i *shaktis* okontrollerbarhet. Malla-kungen formar tillsammans med *kumarin* en likartad parning. *Kumarin*, som besitter en gudomlig kraft, måste dyrkas av kungen först och främst för att på så sätt skydda landet och dess invånare.²⁴³ En analogi kan även göras med den myt som Evans-Pritchard nämner i sin studie av Shilluk folket; kungen är inte endast han själv men även en inkarnation av den mytologiska hjälten Nyikang.²⁴⁴ Kungen och *kumarin* blir två delar av samma entitet,²⁴⁵

²⁴¹ Locke 1988, par. 3.

²⁴² Locke 1988, par. 3.

²⁴³ Tree 2015, s. 13.

²⁴⁴ Evans-Pritchard 1948, s. 415.

²⁴⁵ Något som diskuteras av Gellner; se diagram Gellner 1992, s. 48.

och är nödvändig för samhällets och folkets välgång. Detta syns tydligt i myten, både i Myt del I och II, då Taleju är i under direkt påverkan av kungen och hans handlingar. Men duons vikt för välgången i samhället uppvisas på den årliga Indra Jātrā där kumari ger kungen en *tikka* för att välsigna ytterligare ett år av välgång samt bekräfta relationen mellan parterna.²⁴⁶

²⁴⁶ Tree 2015, s. 17.

VI. Konklusion

Den kraft som tillskrivs kvinnor och gudinnor har spelat en säregen roll i olika religioner och samhällen.²⁴⁷ Denna roll har sin grund i tron på att den kvinnliga kraften hjälper den som dyrkar den att få tillgång till makt, rikedom och hälsa.²⁴⁸ Kumari-traditionen har under det senaste århundradet både förbryllat och fascinerat västerländska forskare.²⁴⁹ Kumari, som en inkarnation av en gudinna, förkroppsligar just de egenskaper som tillskrivs den kvinnliga kraften eller shakti. Genom sin shakti skyddar hon landet, ger makt åt kungen samt skänker god hälsa till dem som vördar henne.²⁵⁰

Denna uppsats har haft som syfte att analysera hur politiska och religiösa idéer i samhället format myten kring *kumarin*, samt hur läran om gudinnan Talejus inkarnation i form av en *kumari* använts som ett politiskt vapen och maktlegitimerande verktyg i Kathmandudalen, främst under Malla-perioden. Genom en analys av olika versioner av *kumari*-myten i kombination med en historisk kontextualisering av densamma, framgår det hur detaljer i myten avspeglar ett inflytande från den politiska och religiösa situation som rådde då myten formulerades. Vi kan därför klart urskilja element som härrör från oskuldsdyrkande (5.4), shaktism (5.5), samt den nära relationen mellan kungen, gudinnan och dennes jordiska inkarnation (5.6).

Myt del I och II avspeglar den shaktiska och tantristiska religion som präglade Kathmandudalen under perioden 1100-1700 talet. Detta är en trosinriktning som fortfarande existerar i dalen, vilket inte minst bekräftar att *kumari*-traditionen fortfarande är levande. En slutsats som kan dras är att shaktismen präglat dalen långt innan gudinnan Taleju introducerades och att dess etablering sedan låg till grund för etableringen av Taleju. I myten framkommer det även att myten kring en kumari knyts an till etablerade legender för att vidare stärka traditionens relation till hinduismen. Idén om att den kvinnliga kraften eller shakti kräver en manlig motsvarighet gestaltas i myterna i form av att Taleju paras ihop med diverse kungar. En viktig del av shaktismen som också framkommer i myten är dyrkandet av oskulden. I myterna framgår det klart att oskuldsdyrkan inte endast är en tillämpning av en religiös tradition utan intar en nyckelroll för att legitimera och bevara kungens makt och inflytande. Den oskuld som

²⁴⁷ Allen 1996, 1.

²⁴⁸ *Ibid.*

²⁴⁹ Se Allen 1996; Levy 1990; Slusser 1982.

²⁵⁰ Tree 2013, 13.

ännu inte blivit modergudinnan besitter makt som är skadlig för en man. Kungen, däremot, kontrollerar i viss mån kumarin och kan därför genom att dyrka henne skada sina fiender.

Kungens relation till *kumarin*/Taleju kan tolkas utifrån teorin om ”gudomlig rätt” (5.6.). Denna teori har tidigare inte används för att analysera Malla-kungarnas anspråk på makten i Kathmandudalens tre städer. Föreliggande studie visar på en koppling mellan kungamakten och Taleju/*kumari*. Genom den förbindelse kan kungen använda sig av de krafter som tillskrivs en gudinna och oskuld. Utifrån Lockes *Two Treaties of Government*, kan man anta att det funnits en föreställning bland kungarna att endast en av dem var den sanne ledaren över en dal och att denne kunde legitimera detta genom sin nära relation till gudinnan Taleju, något som framkommer i Myt del II. Tanken på en enad dal blev emellertid inte verklighet förrän dalen invaderades av kungen av Gurkah 1769 e.Kr., vilken sedermera fortsatte *kumari*-traditionen.

VII. Bibliografi

Böcker

- Allen, M. R. (1996) *The Cult of Kumari: Virgin Worship in Nepal*. Third revised and enlarged edition. Kathmandu: Mandala Book Point.
- Amazzone, L. (2010) *Goddess Durga and the Sacred Female Power*. Lanham: Hamilton Books.
- Beane, W. C. (1977) *Myth, Cult and Symbols in Śākta Hinduism: A Study of the Indian Mother Goddess*. Leiden: Brill.
- Brooks, D. R. (1990) *The Secret of the Three Cities: An Introduction to Hindu Śākta Tantrism*. Chicago: University of Chicago Press.
- Brisch, N. (2008) *Religion and power. Divine kingship on the ancient world and beyond*. (Elektronisk resurs.) Oriental Institute of the University of Chicago, Chicago.
- Buswell, R.E. (red.) (2003) *Encyclopedia of Buddhism*. Macmillan, USA, New York
- Doniger, W. (1980) *Women, Androgynes, and Other Mythical Beasts*. Chicago: University of Chicago Press.
- Eliade, M. (1967) *Myths, Dreams and Mysteries: The Encounter between Contemporary Faiths and Archaic Realities*. New York: Harper Torchbooks.
- Frazer, J. G. (1978) *The Golden Bough, A Study in Magic and Religion*. London: Palgrave Macmillan.
- Gellner, D. N. (1992) *Monk, Householder, and Tantric Priest: Newar Buddhism and its Hierarchy of Ritual*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Hellman, E. (1998) *Hinduiska gudinnor och kvinnor: en introduktion*. Nora: Nya Doxa.
- Laine, J.W. (2014) *Meta-religion: religion and power in world history*. Oakland, California: University of California Press.
- Levy, R. I. (1990) *Mesocosm: Hinduism and the Organization of a Traditional Newar City in Nepal*. Berkeley: University of California Press.
- Locke, J. (1988) *Two Treatises of Government*. Ed. By Peter Laslett. Cambridge: Cambridge University Press.
- Shakya, R. (2007) *From Goddess to Mortal: The True-life Story of a Former Royal Kumari*. (Elektronisk resurs.) 2nd ed. Kathmandu: Vajra Publications.
- Slusser, M. S. (1982) *Nepal Mandala: A Cultural Study of the Kathmandu Valley*.

Volym 1. Princeton: Princeton University Press.

- Singh, S. S, Gunanand, P. S. & Wright, D. (eds.) (1972) *History of Nepal*. Kathmandu: Nepal Antiquated Book Publishers.
- Stausberg, M. & Engler S. (eds.) (2011) *The Routledge Handbook of Research Methods in the Study of Religion*. New York: Routledge.
- Tree, I. (2015) *Living Goddess — A Journey into the Heart of Kathmandu*. (Elektronisk resurs.) London: Eland Books.
- Walker, B. (1968) *Hindu World: An Encyclopedic Survey of Hinduism*. Vol. 2. London: Allen & Unwin.
- Whelpton, J. (2005) *A History of Nepal*. Cambridge: Cambridge University Press.

Artiklar

- Allen, M. R. (1976) Kumari or virgin worship in Kathmandu valley, *Contributions to Indian Sociology* (NS), Vol. 10 No 2.
- Evans - Pritchard, E.E., (2011) The divine kingship of the Shilluk of the Nilotic Sudan, The Frazer Lecture 1942, *HAU: Journal of Ethnographic Theory* 1 (1): 407-422.
- Feeley-Harnik, G. (1985) Issues in Divine Kingship, *Department of Anthropology, Johns Hopkins University*, Baltimore, 14: 273-313.
- Maskey, S. (1986) *Shakta Iconology of Nepal*, Ancient Nepal, Journal of the department of Archeology, Kathmandu, Nepal, Nr. 91, December 1985-January: 1-16.
- Letizia, C. (2013) *The goddess Kumari at the Supreme Court, Divine kinship and secularism in Nepal*, *Focaal—Journal of Global and Historical Anthropology* 67: 32-46.

Internetkällor

- Bragg M., “The divine rights of kings”, *In Our Time*, [podcast], BBC Radio 4, http://www.bbc.co.uk/radio4/history/inourtime/inourtime_20071011.shtml, hämtad 31/7-18.
- Bühnemann, Gudrun. “Maṇḍalas and Yantras”, Brill’s Encyclopedia of Hinduism in. Ed. by: Jacobsen, K.A., Basu, H., Malinar, A., Narayanan, V. Consulted online on 16 August 2018 http://dx.doi.org/ludwig.lub.lu.se/10.1163/22125019_beh_COM_2040040.
- Goldman, Robert and Sutherland Goldman, Sally. *Rāmāyaṇa*. Brill’s Encyclopedia of Hinduism. Ed. by Jacobsen, K.A., Basu, H., Malinar, A. & Narayanan, V. Consulted

online on 17 July 2018 http://dx.doi.org.ludwig.lub.lu.se/10.1163/2212-5019_beh_COM_2020060.

- Michaels, Axel. 2018. "Nepal." *Brill's Encyclopedia of Hinduism, Nepal*. Ed. by Jacobsen, K.A., Basu, H., Malinar, A. & Narayanan, V. Consulted online on 27 July 2018 http://dx.doi.org.ludwig.lub.lu.se/10.1163/2212-5019_beh_COM_1010050020.
- Timalisina, Sthaneshwar. 2018. "Śakti." *Brill's Encyclopedia of Hinduism*. Ed. by Jacobsen, K.A., Basu, H., Malinar, A. & Narayanan, V. Consulted online on 19 July 2018 http://dx.doi.org.ludwig.lub.lu.se/10.1163/2212-5019_beh_COM_000293.
- White, David Gordon. "Tantra." *Brill's Encyclopedia of Hinduism*. Ed. by Jacobsen, K.A., Basu, H., Malinar, A. & Narayanan, V. Consulted online on 22 July 2018 http://dx.doi.org.ludwig.lub.lu.se/10.1163/2212-5019_beh_COM_9000000067.
- Witzel, Michael. 2018. "Vedic Gods (Indra, Agni, Rudra, Varuṇa, etc.)" *Brill's Encyclopedia of Hinduism*. Ed. Jacobsen, K.A., Basu, H., Malinar, A. & Narayanan, V. Consulted online 17 July 2018. http://dx.doi.org.ludwig.lub.lu.se/10.1163/2212-5019_beh_COM_1030010.